

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28 — Cor.
Pe jumătate an 14 —
Pe 3 luni . . . 7 —
Pe o lună . . . 2-40

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40 — franci

Telefon

pentru oraș și interurban
Nr. 750.

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Zrinyi Nrul 1/a.

INSERTIUNILE

se primesc la administrație.

Mulțămite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fil.

Manuscrisurile nu se în-
napoiază.

ROMÂNUL

Impăratul

Depart, în umbra Alpilor săi inbiți, în villa frumoasă din Ischl, încunjurată de pre-tutindeni cu verdeață, petrece ziua de astăzi bătrânul împărat.

A împlinit 81 de ani ai vieții și aproape 63 ai domniei, deosebit dar al norocului o viață atât de înaintată, aproape fără păreche în istoria lumii o stăpânire atât de lungă.

Noroc și restriște, bucurii și nespuse dureri, învingeri și dezastre însoțesc această viață și această stăpânire, dar, în mijlocul valurilor când line și înviorătoare, când tulburi și furtunice ale sorții, stă bărbatul acesta ca o puternică stâncă, care-și are par'că rădăcinile într'un bloc de puternic granit.

Ca un patriarh între stăpânitorii lumii, încunjurat de stima și iubirea tuturor, împăratul Francisc Iosif I a ajuns să primească acum trei ani închinăciunile tuturor capetelor încoronate ale celor cinci continente și astăzi tot atât de viguros conduce încă destinele împărăției habsburgice, croită de soarte pentru apărarea și fericirea neamurilor aruncate între Alpi și Carpați în bazenul de mijloc al Dunării mărețe.

Neamul românesc din această vastă împărăție a moștenit prin sângele său cultul pentru Impăratul, căci se știe zămislit însuși din o vitejească faptă a unui mare împărat și de atunci în sufletul lui nu s'a stins scânteaia nădejdi, că tot vr'un împărat va avea chemarea să-l scape din noaptea suferinței și să-l

ridice la lumina dătătoare de viață a libertății, unde va pune în mirare lumea prin desvălirea virtuților înăscute nobilei sale ființe.

In cursul îndelungatei stăpâniri a glorio-sului împărat și rege Francisc Iosif I neamul nostru românesc a avut parte de bunătățile iubirei sale părintești, dar' mai vartos a trebuit să sufere barbaria acelor, cari în numele împăratului, au avut să guverneze această nefericită țară a Ungariei, unde trăim în credință pentru tron și patrie. Nici odată însă națiunea română din Ungaria și Ardeal n'a adus nici cea mai mică știrbire iubirei sale nefătărite și loialității sale față de împăratul.

Suntem și în ceasul acesta adânc măhnăți pentru șirul nesfârșit de fărădelegi, pe cari le suferim din partea guvernului crăiesc al Majestății Sale și nu putem ascunde îndreptățita noastră dorință, ca purtătorul sceptrului împărătesc să ia cunoștință de nedreptățile, pe cari le suferim noi, poporul românesc, cel mai erdincios și cel mai loial popor al acestei împărății, dar simțim, că puterea vremurilor este mai mare decât voința și strălucirea stăpânitorilor pământești și nădăduind în schimbarea acestor vremi prin voința și stăruința noastră tot mai bărbătească, dorim bătrânului nostru împărat și de aci înainte zile îndelungate, ca însuși să se poată bucura de răsărirea soarelui dreptății pentru erdinciosul său popor românesc.

Din Blaj

— Serbările culturale —

Abia câteva zile ne mai despart de serbările jubilar ale culturii noastre ardelenene, a căror desfășurare nici unul dintre centrele noastre culturale nu era mai chemat să o aibă între zidurile sale, ca tocmai Blajul.

Istoria culturii noastre a predestinat oarecum Blajul pentru aceste serbări, și de aceea când „Astra“ pentru anul acesta jubilar a fost poftită la Blaj, această invitație nu putea fi respinsă, căci e limpede oricui, că Blajul avea drepturile sale, peste cari nu se putea trece. Și nu s'a trecut.

Adunările generale ale „Astreii“ și ale „Societății pentru fond de teatru“ altădată se țineau, foarte bine, în centre deosebite. Era bine asta, — și credem așa se va face și în viitor —, deoarece și dacă unele din acele adunări au lăsat de dorit, ele au totuși meritul netăgăduit de-a fi deșteptat în cercuri largi, și în toate părțile locuite de români: interesul pentru cultura noastră română, interes, care în cele mai multe părți și-a avut roadele sale. Anul acesta însă și arta teatrală română a ținut să sărbătorească alături de sora ei mai mare, ridicând prin aceasta, de sigur, foarte mult nivelul jubileului nostru cultural.

Și dacă cultura română ne mai trimite pentru zilele de sărbătoare din 28—30 august și pe cel mai modern reprezentant al său: aviatorul Vlaicu, pentruca să arete lumii de aici, că suntem un popor, ce ține pas cu civilizația lumii moderne — asta

Din înțelepciunea Englezilor

— Cugetări de John Ruskin —

II.

De câte chinuri n'ar fi cruțați mii de oameni, dacă acest mare adevăr, această lege ar fi adecă pricepută bine și cu smerenie: — că, dacă o mare faptă se poate peste tot săvârși, ea se poate săvârși ușor; că dacă ea trebuie săvârșită, va fi existând un singur om pe lume, care să o poată săvârși; dar el o poate săvârși fără nici un fel de trudă, — adecă fără mai multă trudă decât se cere oamenilor mici la săvârșirea lucrurilor mici; ba poate cu mai puțină.

Și totuși, care adevăr se arată mai limpede la suprafața tuturor fenomenelor omenești? Au nu poartă toate operele mari pecetea curată a lipsei de trudă? Au nu ne spun ele lămurit: — nu că „aici a fost nevoie de o mare trudă“, ci că „aici a luat o mare putere.“

N'aș vrea, însă, ca să fu rău înțeles și acest mare adevăr să fie confundat cu plăcuta credință a tinerilor precum, că ei n'ar avea nevoie să muncească, dacă au talent. Dimpotrivă, lucrul stă așa, că un om genial este întotdeauna mai bucuros de muncă, decât alți oameni și cu munca sa izbân-dește treburi mult mai bune, fiind atât de puțin conștient de puterea divină sădită într'ânsul, încât e dispus să atribuie toată puterea sa muncii sale, iar acelor, cari îl întreabă, cum a devenit, ceea ce este, să le răspundă: „Dacă eu sunt ceva, ceea ce

nu-mi vine a crede, m'am ridicat numai prin munca mea“. Acesta era felul de a vorbi al lui Newton și mi-se pare, că ar fi, în genere, tonul oamenilor mari ai științei.

In artă, genialitatea trebuie să fie de obicei mai conștientă de sine, dar în orice domeniu ea se va distinge întotdeauna prin muncă neconținută, stăruitoare, binefăcută, fericită și erdincioasă în grămădirea și stăpânirea puterilor ei, precum și prin uriașă, neasemănata ușurință a deprinderii puterilor.

De aceea, puțin importă pe cineva, dacă este genial ori nu: el trebuie să lucreze, orice ar fi: dar cu liniște și stăruință: rezultatul firec, sigur, al unei astfel de munci este întotdeauna ceea ce vrea Dumnezeu dela noi și rodul cel mai bun al puterilor noastre.

Nici o sfortare sufletească și nici o frământare a inimei nu ne va da puterea să facem lucrări mai bune! Oameni mari vor îndeplini lucruri mici; dar când aceste lucruri se vor săvârși în pace, vor fi întotdeauna lucruri bune și drepte, iar dacă se vor săvârși fără de liniște sufletească, numai din ambiție, vor fi întotdeauna lucruri false, deșarte și vrednice de dispreț.

Se spune mereu, că firea omenească este nemiloasă. Nu crede asta. Firea omenească este bună și generoasă; dar este strâmtă și oarbă și numai greu poate cuprinde ceva din ceea ce vede și

nu simte aievea. Oamenii ar purta de grija altora ca și de grija lor proprie, îndatăce și-ar putea închipui că trăiesc viața altora. Cel mai crud om, dacă ar vedea un copil căzând în apă, ar face, fie și cu primejdia vieții, tot ce-ar putea, ca să-l scoată, și orașul întreg va triumfa de salvarea unei mici vieți. Lasă pe acelaș om să vadă, cum sute de copii mor de friguri, din pricina unor măsuri sanitare, pe cari omului i-ar trebui oarecare trudă să le reclame, și el nu va face sfortarea necesară; iar dacă ar face-o, poate că orașul întreg i s'ar împotrivi.

Astfel, viața multor femei vrednice se risipește într'un lung șir de griji mărunte pentru propria lor persoană, într'o alergare continuă, după interese meschine și după mici bucurii în cercul lor strâmt, pentrucă ele n'au învățat niciodată, — să privească mai departe de acest cerc și să priceapă ceva din rostul puterniceii lumi, în care viața lor se ofilește ca firele de iarbă pe câmpiile sterpe.

Fie că vorbesc despre regi, fie că vorbesc despre mase, convingerea mea neștrămutată este, că firea omenească este nobilă și frumoasă, iar nu prihănită și josnică. Toate păcatele oamenilor le scotese drept boale, nu drept firea lor; ele-s nebunii, cari pot fi ocolite, iar nicidecât necesități, pe cari trebuie să le primești așa cum sunt.

Chiar în cele mai rele cazuri, tot admir înălțimea, la care poate ajunge această fire omenească. Eu consider firea omenească înaltă și

pare-că e mai mult chiar decât la ce Blajul avea dreptul.

*

Importanța acestor serbări culturale, Blajul o înțelege foarte bine, dar în aceleași vreme simte și marea răspundere ce a luat asupra-și, invitând aici cele două societăți culturale. Anul întreg blăjenii au trăit așazicând în zodia acestor serbări. Și nu-i de mirare! Căci a provide cu cortele corespunzătoare și viptuale, sutele, ori poate miile de oaspeți, și a întruni aceeaș lume la un loc pentru concert și reprezentării — nu-i glumă p ntru un orașel de câteva mii de suflete, chiar și când institutele de învățământ sunt goale — în timpul feriiilor — și-și pun salele spațioase, cu toată plăcerea, la dispoziția comitetului aranjator. Insufletirea face însă minuni; și cum insufletirea aceasta mai e și ținută în alvia cea bună din partea harnicului comitet, în fruntea căruia stă iubitul nostru I. Maniu: serbările promit a fi cât se poate mai reușite.

Pentru întrunirile felurite s'a construit cu însemnate cheltuieli un pavilion anume, în curtea largă a liceului, pe care o cuprinde aproape întreagă, așa că temerile privitoare la aceasta greutate sunt cu desăvârșire desființate. Concertul, mânăstirea Argeșului a măestrului Mureșianu, și teatrul jucat de bursierii societății noastre teatrale, cu concursul mai multor artiști din țară — vor putea fi deci gustate din partea publicului în măsură euvenită, și spre mulțumirea tuturor.

S'au luat apoi toate măsurile și pentru încartirarea oaspeților și providerea lor cu de-ale traiului. Comisii speciale cărorora s'a încredințat aranjarea acestor greutăți fac tot posibilul pentru a reuși să scutească oaspeții iubiți și de tortura neodihnei și de neplăcerea de a fi exploatați din partea celor ce se vor angaja cu gătitul mâncărilor. Toate semnele arată, că și străduințele acestor comisii vor avea rezultatul dorit, căci insufletirea blăjenilor e gata de toate jertfele.

De o parte sunt înlăturate deci piede-

toteș o găsește mereu mai înaltă decât seoretam; pe când aceia, cari o consideră joasă, o găsește întotdeauna mai joasă, decât se așteptau: pentru că ea este nesfârșită, capabilă de nesfârșite înălțări și nesfârșite căderi; dar ființa ei — și această credință — păstrată e cu totă — ființa ei este nobilă, nu stricăciune.

*

Profetul nu este niciodată încântat de sine. Întreaga lui putere atârână de faptul, că-și pierde din ochi propria existență, nu mai simte nimie, devine mărturia și oglinda curată a adevărului — un zugrav de icoane, care se plânge mereu, că nu poate reda compleet și nu poate exprima elar, ceea ce a văzut, — e starea, ea care nu se poate lăuda nimenea.

Dar omul fără de înșușiri deosebite este gata ori și când să pună la eale lucrurile, să îndrepte lumea, să o îmbunătățească și să o înfrumusețese; orice ar face, omul fără de înșușiri deosebite se grozăvește par'că ar fi neîntrecut în toate privințele.

*

Orice educație începe ea munca. Aceea ce gândim, aceea ce știm, aceea ce credem nu este, la urma urmelor, mare lucru. Singurul lucru de seamă e ceea ce facem. Pentru bărbat, femeie și copil, cea dintâi treaptă a educației este îndemnul de a săvârși tot ceea ce pot mai bine. Este o lege a fiecărei bune gospodării să faci din toate lucrul

cile interne, iar de altă parte e asigurată și garantată libertatea absolută a acestor serbări, așa că deja din acest punct de vedere eei cari vor erede că dătoresc culturii române sau participarea la aceste serbări mărețe, pot fi îndemnați să nu se subtragă acestei datorii.

Și mai mult are să-i îndemne însă: programul serbărilor însăși, despre care într'unul din numerii viitori.

(ar).

Situația școlilor maghiare din România

II.

(—) Am arătat, în articolul nostru din-tăi, care-i adevărata situație a școlilor ungurești și a elementului unguresc din România. Prin elocvența datelor oficiale, a faptelor de netăgăduit, născocirile și tânguirile presei maghiare șoviniste despre pretensele prigoniri în contra maghiarilor din România sunt reduse la nimicnicia și perfidia lor.

Dacă bărbații politiei maghiari vorbesc, cu toate acestea, despre acele pretense prigoniri, îndrăznind a compara nefericita situație politică a românilor din Ungaria cu situația excepțional de bună a ungarilor din România, — faptul se poate explica numai prin lipsa de bună credință și de rușine a politicianismului oligarhiei ungurești.

Dar să continuăm cu informațiunile noastre despre situația școlilor ungurești din România.

Acum câțiva ani, un fost ministru al cultelor și instrucției publice din regatul vecin, d. Spiru Haret, făcea, într'o broșură a d-sale — „Școala naționalistă“ — următoarele constatări alarmante despre propaganda ungurească în satele Ciangăilor din Moldova:

„Satele cu locitori străini (unguri) din Moldova sunt vizitate destul de des de un personaj politic străin (din Budapesta), care umblă din loc în loc, primit și ajutat de autoritățile comunale, face inspecții, ține

cel mai bun. Cu atât e mai de preț să faci din fiecare ființă ceea ce e mai bun.

*

A nu primi nici un fel de educație, nu este răul cel mai grosav ce se poate întâmpla. Credeți-mă, că a scăpa cu totul de educație, nu este lucrul de care ar trebui să ne temem mai mult. Să te temi cu adevărat numai de-o educație rea. Sunt tot felul de educații, — bune și foarte bune; rele și foarte rele. Copiii oamenilor bogați primesc adeseori cea mai rea educație ce poți căpăta pe bani; iar copiii oamenilor săraci adeseori cea mai bună educație gratuit.

Trad. de Ascanio.

Univ. med.

dr. VICTOR GRAUR

medic școlar calificat, profesor de gimnastică
institut de dentistică.

Arad, Andrassy-tér Nr. 22.

Etagiul I, în fața pal. administrativ (comit.)

și discursuri, în cari încălzește zelul sâtenilor noștri pentru un ideal național altul decât cel românesc.

„Școlile înființate de noi în satele ungurești stau goale; primarii, notarii și preoții (unguri) respectivi se întrec în inventarea de tot felul de mijloace pentru a împedea pe copii dela frecventare; uneori de pe amvon se amenință părinții cu pedepsele eterne, dacă-și vor trimite copiii la școala românească. De aceea în acele sate nu poți cere nici un pahar de apă pe românește, căci nu are cine să te înțeleagă. Dar în timpul acesta, nu e casă din sat în care să nu se afle *Abecedarul pentru copiii unguri din Moldova și calendarul pentru ungurii din România*, imprimate peste graniță anume pentru ei, se înțelege în ce fel și cu ce scop...“

Trebuie să spunem, pentru priceperea întregii gravități a lucrului, că această propagandă este făcută de oamenii guvernului unguresc nu printre maghiarii de curând imigrați în România, ci printre ciangăii din Moldova așezați de sute de ani acolo și lăsați de guvernele românești să se desvolte în dragă voe, să se organizeze cu primarii, notarii și preoții lor unguri, să trăiască în legea bisericească și în naționalitatea lor. Cu toate acestea libertăți, ciangăii din Moldova, deși vorbesc ungurește, nu s'au gândit nici odată, dela sine, să facă o politică ungurească a parte. Acum vin guvernele ungurești și într'o țară străină, pur națională care a oferit cea mai largă ospitalitate maghiarilor, ca tuturor celorlalte neamuri, — îndrăznește a porni și a întretine prin bani și agitatori o propagandă politică turburătoare. Totuși guvernele românești n'au luat nici o măsură de legitimă apărare a suveranității statului lor, mulțămindu-se a lăsa pe șovinistii unguri să se convingă cu timpul de zădărnicia încercării lor.

Se poate compara această atitudine, mai mult decât liberală, cu regimul despotice al oligarhiei ungurești față de naționalitățile din Ungaria și în deosebi față de românii băștinași în țara asta?

Dar guvernul dela Pesta, bărbații politici maghiari și presa lor țipă că se face „iredentă română“ numai dacă frații noștri din regat trec pe la noi în plimbare și excursiuni cu automobilele! Deunăzile, trupă d-lui și d-nei Zaharie Bărsan, *cețateni ungari*, a fost arestată și trimisă peste graniță, cu toate că avea autorizația în regulă a ministrului de interne pentru reprezentării de teatru în Ardeal și Ungaria!

Să mai cităm un caz interesant cu privire la propaganda maghiară șovinistă în România. Pe timpul guvernului coaliției, fostul secretar de stat Szterényi, omul lui Francisc Kossuth, s'a dus în România cu misiunea specială de-a îndemna pe maghiarii de acolo la o activitate mai șovinistă. Dânsul, întovărășit de autoritățile consulare ungurești din capitala României și din alte orașe, a făcut inspecții școlilor maghiare de acolo, le-a dat subvenții grase, a ținut discursuri patriotice, a pus la cale agitațiuni politice... Cu prilejul inspecției la o școală ungurească din București, Szterényi și-a permis să scrie în registrul festiv următoarele cuvinte provocatoare la adresa României ospitaliere:

„Cultivarea sentimentului patriotic, conștiința apartinerii la națiunea maghiară fie și în viitor direcția care să conducă școlile ungurești pe acest pământ străin“.

Totusi autoritățile românești au lăsat fanaticul șovinist oficial dela Pesta să-și măndrele și mai departe, ba l-au tratat cu deosebită gentilețe. Până și regele Carol l-a primit în audiență specială, la Sibiu, puține zile după vizita Arhiducelui Moștenitor Francisc Ferdinand!

Așa procedează liberala Românie față de elementul unguresc trecut pe teritoriul ei; ba chiar față de propaganda dușmănoasă — și față de amestecul nepermis al guvernelor ungurești în trebile interne ale statului independent.

Dacă, totuși, coloniile ungurești din România sunt osândite să scadă și poate să dispară cu vremea, din cauza asimilării benevole cu Românii și din cauza întoarcerii multor elemente în Ungaria, vina nu este nici decât a guvernelor românești. O compensare a acestor elemente prin venirea altora, nouă, din Ungaria, va fi de asemenea tot mai puțin probabilă, din pricină că meseriașul străin în genere, nu numai cel maghiar, va avea de aci înainte în România un teren tot mai puțin priincios, drept urmare firească a puternicei dezvoltări culturale și economice pe care o arată populația românească de baștină.

Ar mai fi un cuvânt de spus despre certurile și păcatele coloniilor ungurești din România. Aceste certuri și păcate rod mereu la rădăcinile vieții naționale ungurești din România. Guvernul și societățile maghiare din Ungaria, cari susțin pe conaționali lor din România, au început să vadă crimejdia și să caute a o înlătura. Astfel societatea Sf. Ladislau, constatând repetițiile cazuri de imoralitate a călugărilor unguri, învățători la școlile din București și de aiurea, i-a rechemat în patrie și i-a înlocuit cu elemente laice, spre a feri pe învățătoarele dela aceleași școli de prietenia puțin cuviincioasă a colegilor călugări...

Dar certurile și scandalurile din sânul corpului didactic și al autorităților școlare ungurești din România n'au fost înăbușite cu totul nici după astfel de măsuri energice. Iată, prin urmare, o chestiune mult mai interesantă pentru presa ungurească dela noi, care ar face bine să nu-și mai piardă vremea cu născociri vrednice de răs despre preținsele prigoniri oficiale românești în contra ungușilor din România!

La Hațeg

Intreg poporul românesc s'a trezit la o viață nouă politică. Ca un izvor de apă răcoritoare ce se prăvălește în vale, împreunându-se la toată colitură cu altele, și crescând pas de pas, până ce ajunge la șes unde gârla șopotitoare se strecură printre brazi, în valuri sbuciu-nate șerpuieste, ca râu puternic, purtând pe spatule sale legănate plute împovărate, corăbii și vapoară: așa însuflețirea poporului crește pe zi ce merge, glasurile sporadice ale românilor de pretutindenea, adăpostii în țara aceasta a nedreptății, unindu-se, ca împreună să dea expresie puternică și respectabilă pretențiilor noastre juste.

Adunarea dela Hațeg ce va avea loc acum duminică, va fi și ea, ca cele ce i-au premers în acest an de fecundă însuflețire, un accent puternic și cu greutate în concertul adunărilor populare ținute până acum și ce se vor ține de aci înainte. Indesebi pentru aceea va fi de mare importanță adunarea aceasta,

fiindcă chemarea fruntașilor de data aceasta va deștepta la conștiință națională una dintre acele părți locuite de poporul român, care până acum cutropită de străini a dormitat, a zăcut într-o stare de condamnabilă letargie.

Nu e aci locul să cercăm cauzele acestor triste stări. Acum nădăjdum ca viața națională să ia un avânt îmbucurător în aceste finituri și nu putem decât să ne bucurăm, când vedem triumful redeșteptării, năzuința spre bine a fruntașilor din partea locului, convocând cu atâta dragoste aceasta adunare pentru regenerarea poporului și infierarea ilegalităților și atentatelor cercate mereu în contra existenței noastre naționale.

In elanul de bucurie ce ne stăpânește sufletul văzând mereu dovezile de putere vitală a poporului nostru oropsit, împreună cu convocătorii acestei adunări, vă chemăm iubii români, cari aveți durere de inimă către frații vostri și către neamul vostru, a cărui limbă sonoră, lege și obiceiuri strămoșești, frumoase ca nici ale unui alt neam, dușmanii neadormiți nu hezitează să o nimicească, înlocuind-o cu limba, legea și cu obiceiurile lor primitive și împrumutate dela alte neamuri în decursul veacurilor.

Frați români! Despărțiți-vă de glia voastră, lăsați pe o clipă lucrul, — pentru viitorul mai bun al fiilor și nepoșilor vostri — și grăbiți cu mic, cu mare, cu tândr și bătrân la Hațeg, să ascultați graiul înălțător și energetic al fruntașilor neamului, cari se duc în mijlocul vostru să sărbătorească împreună cu voi zorile zilelor mai senine. Veniți cei însătoșiți să vă adăpați la izvorul de însuflețire a conducătorilor cu tragere de inimă către voi, să duceți schintea dragostei de neam la vetrele voastre depărtate. Veniți însfârșit, ca să uniți glasul de protestare cu cel al fruntașilor din toate patru unghiuri, împotriva nedreptăților ce ni-le fac într'una nu numai aducând legi grele și jignitoare, ci rupând hainele și frumosul nostru tricolor de pe talia sveltelor noastre fice, și alungând peste hotară artiștii noștri, cari vin să ne vestească triumful celei mai frumoase limbi, a limbei noastre românești.

Veniți! Să ne întâlnim la Hațeg!

Teritoriul României și lăcomia ungurească.
D. I. Russu-Abrudeanu publică în „Dimineața” următorul articol interesant, pe care-l reproducem în întregime:

Cine se îndeltnicește cu studiul istoriei, cum s'a alcătuit și păstrat teritoriul de azi al statului român, va rămâne uimit și desigur revoltat de modul și îndrăzneala cu care străinii au încălcat de repetite ori pământul românesc, însușindu-și în cursul veacurilor bucăți întregi din glia noastră, pentru a le considera pe urmă ca ale lor proprii.

Dacă dela 1520, când sub Neagoe-Voevod s'a delimitat prima graniță a Munteniei, s'ar socoti câtă întindere de pământ românesc a fost înghițită de către lăcomia imperiului habsburgic, s'ar vedea că sute de mii de hectare ne-au fost furate cu anasăna și fără nici un drept de către nesățioșii noștri vecini.

Și ceace este mai grav, asemenea îndrăznețe încălcări de hotar, se practică de către unguri chiar și în zilele noastre, când pretindem să avem un stat bineorganizat și o conștiință națională destul de trează, ca să nu mai tolerăm asemenea furturi de pământ, imposibile azi până și în centrul Africii.

Cu toate acestea, să nu se mire nimeni, când vom spune, că dela 1887 încoace, în disprețul convenției de delimitare, încheiată între noi și monarhia austro-ungară, lăcomia ungurească, ajutată de incuria românească, a mai înghițit din granița noastră dinspre Ardeal încă două bucăți de pământ

mânt strămoșesc în întindere de peste 10.000 hectare.

Chestia este pendinte între cele două guverne, român și ungar — decât dacă România va neglija și în viitor această importantă afacere de demnitate națională, cum au făcut-o până aci, tare ne e frică, că vom fi nevoiți să înghițim și acest nou hap din partea ungușilor, cum le-am înghițit și pe cele din trecutul nostru rușinos.

Se pare însă, că d. Titu Maiorescu, actualul ministru de externe, e pătruns de adevărul acesta, căci numai așa ne putem explica un ordin recent al d-sale către comandamentul grănicerilor noștri, ca să verifice dacă demarcarea graniței româno-ungare pe partea județului Vâlcea dinspre Ardeal a fost bine executată, conform cu convenția de delimitare din 1887.

Persoana însărcinată cu această delicată și grea misiune a fost d. căpitan N. Dumitru, comandantul companiei de grăniceri din Râul Vadului, care a și depus zilele acestea raportul său, după câte aflăm, o lucrare foarte meritorie și foarte documentată, cuprinzând o mulțime de acte, harte și croquiuri, menite a scoate la iveală dreptatea României față cu pofta ungușilor de a ciunti mereu din teritoriul nostru.

Din acest raport reiese, că harta de delimitare a graniței este radical greșită în punctele dela Gura lui Iacov până la vârful Gârcului și dela Curmătura Țigancei până la Valea Dobrunului (județul Vâlcea).

Grație acestei erori de demarcare, teritoriul României este frustrat cu două bucăți de pământ reprezentând peste zece mii de hectare.

Pentru a învedera și mai bine dreptatea României, d. căpitan Dumitru, core guvernului nostru să convoace din nou o comisie mixtă de demarcare, care să îndrepteze linia de graniță prin adevăratele puncte dictate de convenția din 1887 și în același timp să constituie și o comisiune mixtă de jurisconsulți, care să verifice titlurile de proprietate ale limitrofilor ca astfel să se stângă, odată pentru totdeauna, neînțelegerile ce există de atâta timp între ei.

Dar, cum am spus, depinde de patriotismul guvernului nostru și peste tot de modul cum înțelegem să ne afirmăm și să apărăm demnitatea noastră ca Stat independent, pentru că teritoriul României să fie respectat așa cum l-am primit din moși-strămoși, iufărând pofta vecinilor noștri unguri de a-l încălca mereu fără frică și fără pedeapsă.

Jubileul baronului Fejérváry. Cu prilejul jubileului de 60 de ani, ca militar al generalului Fejérváry, M. Sa împăratul i-a acordat o distincție specială lăsând să se bată o medalie specială de aur cu chipul său. În același timp se vor face 80 medalii de bronz pentru cei mai buni amici ai lui Fejérváry. Aceasta e o distincție care se acordă până acum numai membrilor casei regale.

M. Sa împăratul a trimis cu acest prilej baronului Fejérváry o scrisoare autografă — concepută în termenii cei mai calzi — prin care îi mulțumește pentru serviciile aduse patriei și îi comunică că în semn de prietenie a lăsat să se bată numita medalie.

Congregația comit. Sibiu. Comitele suprem al comitatului Sibiu și comes al sașilor, Walbaum a convocat pe 21 august n. orele 9 dimineața, adunarea generală extraordinară a comitetului municipal al comitatului Sibiu, în sala mare a casei comitatense. Ca prim obiect e luat în ordinea de zi concluzul orașului Vârșet, referitor la desaprobară obstrucției actuale din dietă.

Adunarea dela Ohaba-Bistra — nu se va ține, căci dupăcum suntem informați — a interzis administrația politică ținerea de orice fel de adunări pe Valea Bistrei, din cauza morburilor epidemice declarate în acea parte a comitatului Caraș-Severin.

Aviz tuturor, cari au voit să iee parte.

Statistica. Relevăm din statistica lunii iunie a. c. următoarele: În luna aceasta s'au încheiat 14232 căsătorii, cu 3273 mai mult decât anul trecut în același restimp. Dintre căsătoriile acestea 1899 au fost mixte. Intre creștini și ovrei s'a legat căsătorie luna aceasta în 56 cazuri, fiind în 32 ca-

zuri mireasa jidană, iar mirele jidan în 24 cazuri. S'a născut în luna lui iunie 55.783 copii. Numărul morților s'a urcat la 37.483. Sporul deci prezintă o sumă de 18.300. — Față de anul trecut avansul e 2450. — Dacă stăm însă să comparăm sporul celor șase luni din anul acesta cu sporul de pe cele șase luni din anul trecut, aflăm deficit. În cazul acesta numărul nașterilor e mai mic cu 5956, iar cazurile de moarte sunt cu 20.063 mai multe. Deci total un deficit de 20.063.

De tuberculoză au murit 6353, ceilalți de alte morhuri, dar într'un număr neasămănat mai mic. — Cele mai multe decese de tuberculoză au fost între Dunăre și Tisa — 1180, dintre cari pe Budapesta revin 262. Cele mai puține cazuri din tuberculoză au fost în dreapta Tisei — 517.

La statistica pașapoartelor aflăm, că s'au scos în luna aceasta 6750 pașapoarte, și anume: 3370 pentru emigrare, iar 3380 spre alte scopuri. — Dintre emigranți 3962 au pașaport pentru America, 383 pentru România, iar 155 pentru Germania.

Față de emigrările lunii iunie din anul trecut, cele de anul acesta sunt mai puține, — numai 5733.

Peste hotarul româno-maghiar au trecut de tot în luna iunie c. 56.271, dintre cari cei cari au trecut în Ardeal au fost cu 583 mai mulți, decât aceia, cari au trecut în România. — Trecherile s'au făcut în cea mai mare parte pe tren. Cea mai mare circulație a avut-o Predealul prin gara căruia au trecut 16.548.

Datele aceste statistice se publică lunar în: „Sztatisztikai Havi Közlemények”. — Cine se interesează mai de aproape, își poate de aci erua datele dorite.

Agitația monarhistă în Portugalia. După o telegramă din Lisabona, confiscată de cenzură, consulul din Orenze a adus la cunoștința guvernului portughez, că în numita localitate monarhiștii sunt foarte bine organizați și merg atât de departe în crărajul lor, încât fac zilnice exerciții de arme pe câmpul liber din jurul orașului la vederea tuturor. Participanții sunt înarmați ca oricare ostaș activ. În urma acesteia guvernul spaniol, pe al cărei teritoriu se fac aceste exerciții a expulzat din oraș peste 300 portughezi. Guvernul din Portugalia a dispus ocuparea ținutului din acea parte cu trupe, cari au fost comandate îndată la fața locului.

Impăratul Wilhelm și Maroco. Ziarul Post din Germania a atacat de mai multe ori pe împăratul Wilhelm în cursul tratativelor dintre Cambon și Kiderlen-Wächter, acuzându-l că ar influența în mod nepermis bărbății de stat, cari sunt chemați să conducă destinele statului în cadrele constituției. Astfel și în timpul din urmă același ziar a scris din nou un articol vătămător la adresa împăratului, care a dat prilej unei reviste germane să se ocupe cu ziarul Post. Se zice că la Schweinmünde, unde au convenit cancelarul și Kiderlen-Wächter cu Wilhelm, acesta le-ar fi pus întrebarea, că iau ei răspunderea pentru urmările unui războiu din cauza Marocului. Ambii au răspuns că nu, și de aici a urmat întreruperea neașteptată a tratativelor, căci Wilhelm le-a dat îndrumarea să aplaneze conflictul cu orice preț pe cale diplomatică.

Mișcarea păcii universale. Pactul pentru un juriu de pace între Statele-unite, Germania și Franța a fost respins acum un an de senatul american. După unele știri din zilele trecute se lua ca sigur că de astădată învoiala va fi primită. Acum însă știrea se desminte. Comitetul însărcinat cu elaborarea planului a adăus de astădată un nou punct, după care o comisie va decide asupra obiectelor, cari sunt a se aduce înaintea juriului de pace. Tot acest comitet a solicitat sprijinul prezidentului Taft, când va ajunge proiectul la desbatere în senat. Taft a promis tot ajutorul. Vestea aceasta a produs mult sânge rău la unii senatori și pe urma ei s'a pornit o mișcare extinsă de a împiedeca votarea proiectului. Ca pretext servește acel punct nou, care prevede instituirea unei comisii mixte pentru examinarea diferitelor conflicte ivite între state. Drept aceea prezidentul Taft vrea să amâne prezentarea proiectului la Cameră și să aștepte până ce se vor mai liniști spiritele,

Obstrucție continuă Ședința Camerei

Budapesta, 17 August.

Șirul votărilor nominale așa se vede, că nu mai vreau să se sfârșească. Astăzi s'au mântuit mai multe votări nominale și astfel și de data aceasta la proiectele militare nu a putut vorbi nici un deputat. În timpul când în sala de ședințe decurgeau votările nominale, cei mai mulți deputați petreceau în culoare și în sălile de mâncare.

Măne, Vineri, și Sâmbătă Camera nu va ține ședințe.

Pe astăzi seara se așteaptă și sosirea lui Fr. Kossuth, căruia partidul kossuthist îi va organiza o primire demonstrativă.

CORRESPONDENȚE

DIN ROMANIA

SCRISORI DIN BUCUREȘTI

Activitatea culturală în vacanță. — Cursurile de lucru manual oficiale pentru învățători și învățătoare. — Participarea învățătorilor din Ardeal. — Nu se va cânta românește la Roma.

Odată cu închiderea școlilor activitatea culturală în România s'ar putea spune că încetează, se suspendă pentru cele două luni de vacanță. Profesorii cu familiile lor părăsind orașele se îndreaptă spre mândrele stațiuni climaterice ale muntelui României, locuri de recreare și reeulgeră după o activitate intelectuală de 10 luni, iar elevii, dacă nu pleacă eu părinții ori cu coloniile înființate prin dărnicia comunelor și a inimilor generoase, bat vișcele pe trotuar ori, dacă sunt mai răsăriți, ceteșc romane, suspendând o activitate culturală propriu zisă.

Fac excepție dela această regulă generală liceanii, cari prepară corigența și despre cari s'ar putea spune că aproape niciodată nu suspendă activitatea culturală pe timpul verii, ci mai bucuos o suspendă în cele zece luni ale anului școlar — și mai fac excepție studenții universităților, cari prepară pentru „sesiunea de toamnă...”

Și totuși se îndeplinește, pe timpul verii, în unele colțuri retrase ale țării, și muncă organizată pentru învățământ...

Să mai vorbim de cursurile dela Vălenii-de-Munte? Ele trebuiau să vie după atâtea fapte culturale, săvârșite de omul care nu poate sta pe loc și caută mereu...

Prietenii și admiratorii săi trebuia să-l caute la Văleni, unii contribuind cu luminile lor, iar alții gata a primi lumină.

Cine poate tăgădui foloasele pe cari le aduc cursurile dela Văleni pentru cultura românească și pentru unitatea sufletului românesc?.. Nicăiri sufletul românesc întreg nu găsește o hrană mai ade-vărată ca aici, unde, pe încetul, prinde a se recunoaște la fiecare pas la bucovinean ca și la hănă-țean și ardelean...

Și se mai muncește pentru cultura românească, pentru înaintarea culturală a poporului în aceste zile călduroase ale verii... În ziua cea din urmă a lui Iulie, când, prin frumoase serbări, s'au închis cursurile dela Vălenii-de-Munte, s'au încheiat totodată cursurile de vară, înființate de ministerul instrucției publice pentru învățători și învățătoare la școala normală de învățători din Câmpulung și la azilul „Elena Doamna”.

Cursurile pentru lucru manual și pentru muzica din Câmpulung au o vechime, care trece de zece ani, cele dela azilul „Elena Doamna”, înființate pentru învățătoare, au o vechime aproape tot așa de mare și ele urmăresc cultivarea industriei casnice țărănești și inițierea țărâncii în „secretele” unei gospodării mai bune.

S'a spus, cu drept cuvânt, că pentru ridicarea satelor se face totul prin învățătorime. Se face, fiindcă satele din România, deocamdată, n'au alți pioneri, atât în ceea ce privește pregătirea cât și în ceea ce privește idealul de luptă. Toate s'au început prin ei și, ceea ce face onoare corpului învățătoresc din România, e că foarte multe le-au început reprezentanții lui singuratici, fără instrucții și îndemni dela centru. S'ar putea spune, că au început prea multe chiar... Da, au început prea multe, pentru un singur cap, dar ele nu sunt de loc multe pentru

trebuințele satelor. Un ajutor din ce în ce mai simțit au învățătorii în preoți în lupta economică, pe care o poartă, cu bănuiele și cooperativele.

Cursurile dela Câmpulung au în vedere mica industrie a gospodăriei țărănești. Învățătorul — cine altul? — are în acest chip, chemarea de a deprinde pe școlari în confecționarea obiectelor mai ușoare și de primă necesitate în gospodăria familiei țărănești.

Pe această cale poate fi scutită țărâniea de un bir, pe care îl dă în orașe, plătind foarte scump obiecte cari se pot lucra de orice om îndemnat în zilele de iarnă.

Cele câteva ore de muzică cari aduc zilnic o variație în munca de atelier a învățătorilor la Câmpulung, dau aceluiași învățător puțința de a organiza la sate, cu elevii, modeste coruri pentru serbări și pentru biserică.

La 31 iulie s'a închis cursul dela Câmpulung cu o frumoasă serbare și ea de obicei, cu o expoziție de lucruri confecționate de învățători. D. C. Meissner secretarul general al ministerului instrucției publice, care a luat parte la serbarea de închidere a acestor cursuri, a rămas foarte mulțumit de expoziția orânduită pe specialități de maestrii cursurilor: frângherie, împletituri de nuiele, de papură și de paie; apoi tâmplărie și perii. Ar fi de un netăgăduit folos să participe la aceste cursuri și învățători din Ardeal...

„Carmen” nu va merge la Roma... Cântecul românesc nu va putea, deci, preamări zilele de sărbătoare ale poporului frate, salutul nostru pentru unitatea poporului, veacuri dearândul deșinat, nu va răsuna în acordurile armonioase ale cântecului nostru popular nici pe malul Tibului nici pe al Arno-ului. Holera ne stă împotriva. Ea nu vrea să țină seamă nici de dorul nostru, nici de sărbătoarea unui popor.

Fără îndoială renunțarea societății „Carmen” la drumul spre Roma, deșteaptă regrete unanime.

Cu toată furia holerei, vedem totuși că deputații și senatorii României urmează de zor ca organizarea excursiei — și, fără îndoială, se vor duce — și încă chiar în luna august... Încă un motiv pentru care „Carmen” ar putea fi îndemnată să nu renunțe definitiv la excursia ei artistică, ei s'o amâne pe luna Septembrie ori chiar pentru Octombrie, când serbările jubileului nu sunt încheiate, expozițiile nu sunt încă închise, iar holera, fără îndoială, va fi pierdut mult din... popularitate.

Correspondent.

DIN ȚARĂ

DIN DEVA

Institutul „Decebal”, Casina română, Despar, „Asociațiunii”

Răsfoind ziarele române de acum trei ani și de mai înainte, cetitorul adeseori se întâlnește cu vești bune despre mișcarea culturală-socială românească din Deva și jur. De vre-o câțiva ani încoace însă mai rar, ba poate chiar deloc nu s'a putut citi despre viața românească de aici. Cauza împrejurării acesteia nu zace în aceea, că doară fruntașii români din Deva și jur ar fi lăncizat în munca și zelul lor pentru ceea ce este românesc, ci este a se căuta în faptul, că modestia lor s'a îndemnat să nu aducă în vileag pentru mările faptele lor demne de toată lauda. Ei s'au mulțumit cu aceea, că au lucrat pe toate terenurile culturale, și aceea, între cari s'au desfășurat lucrările lor, au știut aprecia și de fapt apreciază și azi rezultatele frumoase a muncii lor cinștite.

Cu deosebire anul acesta s'a manifestat mai învederat buna pornire și zelul de lucrare al fruntașilor noștri doritori de a ne întări și a ne ridica și noi, cari pe aici cu deosebire suntem expuși cu-tropirii materiale și culturale din partea elementelor străine.

Cu bucurie trebuie să înregistrez înaintea de toate, că institutul de bani „Hunedoara”, — care până în anul trecut a fungat ca însoțire, când s'a transformat în societate pe acții, luând numele „legoric „Decebal”, dela întemeierea sa și până în ziua de azi întotdeauna și-a împlinit misiunea culturală economică. A lucrat și lucră cinstit, în tot anul împarte o frumoasă cvotă spre scopuri filantropice. Și tocmai faptul, că a lucrat cinstit și de urmare, că „Decebal”-ul este recunoscut chiar

și din partea străinilor de institut solid, de care românime: din Deva și jur leagă mari speranțe și în viitor. Institutul „Decebal” în anul acesta a ajuns a fi sălășluit în casele sale proprii. Un eveniment însemnat acesta nu numai din punctul de vedere al băncii, ci peste tot din punctul de vedere al omânismului din Deva. Căci fără îndoială am câștigat prin aceasta o fortăreață, care găzduiește pe toți românii de bine. Laudă și recunoștință i-se cuvine conducătorilor acestui institut, în primul loc consiliului de direcțiune, stăruirilor cărora este a se mulțumi, că banca a ajuns a fi stăpână peste casa sa. Mai în zilele trecute a fost inaugurarea noului local începută conform legii noastre creștine cu sfeștanie și urmată apoi de o preț plăcută convenire, la care s'au întrunit toți frașii noștri. Precum am înțeles direcțiunea se ocupă cu ideea de a ridica capitalul social cu o nouă enșiune de acții.

Abia s'a întâmplat inaugurarea noului local al institutului „Decebal”, îndată ni-s'a dat prilejul grestaura o veche instituțiune românească din Deva: „Casina Română”, înființată la anul 1868. Decebal a pus la dispozițiune casinei un local separat, care azi este locul unde românii zilnic se întâlnesc. Toate ziarele de seamă stau la dispozițiune tuturor, cari cercetează casina. Localul e cedat în scopul casinei gratuit și precum sunt informat institutul „Decebal” tot gratuit prevede localul acesta cu luminat și încălzit. Imi place a crede, că casina va fi acum cercetată în deajuns și membrii ei vor ști aprecia însemnătatea ei. De președinte al casinei a fost ales cu unanimitate d. protopop Dr. Ioan Dobre, care intrat acum în mișcarea noastră culturală sperăm, că se va afirma ca destoinic conducător și bun luptător.

Despărțământul Deva al Asociațiunii este unul dintre cele mai vechi despărțăminte. A avut în frunte totdeauna bărbați apreciați de întreaga obște românească. Se bucură de un trecut cu bun nume. În timpul din urmă s'a încercat a i-se aduce învinuire, că nu desvoaltă destulă activitate. Lucrul însă stă altcum. Cum amintisem despărțământul totdeauna a avut în frunte bărbați vrednici, dar fie organele conducătoare ale despărțământului cât de excelente, fungeze ele cât de bine, progres și rezultate poți obține numai atunci, dacă periferiile externe, ca medii, în cari sunt menite a lucra organele, reagează în destul la inițierile și fungarea organelor și se afirmă simțitoare scopului Asociațiunii și astfel se dovedesc de simțitoare și datorințelor, ce li-se incumbă întru sprijinirea, dezvoltarea și întărirea culturii noastre românești.

Viața Asociațiunii va fi îndoritoare și în singuraticile despărțăminte numai atunci, când fiecare român de bine nu numai, că se va face membrul acestei instituțiunii a noastre, ci va reprezenta în sine și prin sine concepțiunea Asociațiunii dezvoltând zel și interes pentru promovarea și dezvoltarea scopurilor ei. Mulțimea, dar nici decum comitetul cercual n'ar putea fi învinuit, căci zadarnice sunt stăruințele cele mai bune ale factorilor conducători, dacă îți lipsește sprijinul din partea mulțimii, în care e de a se împraștia viața Asociațiunii. Și comitetului cercual în timpul din urmă i-a lipsit sprijinul mulțimii.

Cam acestea s'au citit în raportul comitetului cercual la adunarea cercuală ținută în Hunedoara. Și comitetul are toată dreptatea. Trebuie să ne înșirăm cu toții sub steagul Asociațiunii. Să arătăm mai mult interes față de mărețul scop, și întru realizarea acestui scop să tindem toți sprijinul nostru.

Cu ocazia adunării cercuale s'a ales ca director al despărțământului d. dr. Ioan Dobre protopop în Deva, iar în comitet pe lângă membrii: d. dr. Iustin Pop și dr. Virgil Olariu, cari ca membri pe viață ai Asociațiunii ca atari sunt membri, — au fost aleși d. Francisc Hossu Longin, dr. Alexandru L. Hossu, advocați în Deva, Petru A. Mihăițiu, preot în Hondol, cu toți bărbați probați și harnicul advocat tânăr din Deva dr. Eugen Tatar, care prevede și agendele de secretar ale despărțământului, atașându-se ca nou și agil tovarăș de lucru.

Sunt informat că noul comitet al despărțământului a decis ținerea unei noi adunări în frunțașă comună Sântindreș de lângă Deva, cu prilejul sfîntirii școalei confesionale ridicată de bravii români din Sântindreș. La această adunare vor ținea prelegeri populare d. Francisc Hossu Longin, dr. Iustin Pop, dr. Eugen Tatar și alții.

Mai avem în Deva o prea frumoasă institu-

țiune românească: „Reuniunea femeilor române din comitatul Hunedoara”, a cărei activitate e cunoscută îndeajuns publicului nostru. În atelierul de țesături și cusături din Orăștie a Reuniunii se găsesc obiecte de rară frumusețe, cari au dus bunul nume al atelierului de peste hotare. Acum din prilejul marilor serbări culturale dela Blaj, reuniunea expune o mulțime de lucruri și obiecte de ale sale, cari de bună seamă vor storce admirațiunea publicului. Să nu ne mulțumim numai cu admirarea, ci să sprijinim atelierul reuniunii, a cărei scop este: păstrarea și lățirea portului nostru românesc.

Sper, că și pe viitor o să vă pot raporta lucruri bune și frumoase. Deie Dumnezeu, ca așa să fie.

Cor.

DIN CORNĂTEL

Despărțământul Noerichiu

Despărțământul Noerichiu al Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român și-a ținut în ziua de 13 August a. e. adunarea generală în comuna Cornățel, care abia de un an s'a alăturat la acest despărțământ.

Neobositul conducător domnul N. Petra-Petrescu însufletit de numărul aproape complet al intelectualilor din despărțământ și a unei mulțimi considerabile de economi din loc și jur, sari dornici de învățătură au alergat să se adese la izvorul bogat al științei și iubirii conducătorilor lor, în cuvinte precise și la înțelesul tuturor, atinge motivul pentru care au venit aici în această comună harnică românească, își exprimă dorința, ca românii conștii de chemarea lor, să se pună pe lucru, să nu îi copleșiască naționalitățile din jur și salutându-i cu căldură declară adunarea deschisă.

La dorința conducătorului ia cuvânt On. d. părintele Tatu din Cichindeal, și într'o limbă populară dar frumoasă, vorbește cu multă măiestrie despre Asociațiune, despre scopul ei, însufleștește pe membrii din despărțământ, să fie ostași bravi ai acestei Asociațiuni binefăcătoare, iar pe ceilalți oaspeți îi îndeamnă, ca pe lângă taxa bagatelă, care de altcum se întoarce îndoit prin împărțirea broșurilor folositoare să se înscrie cât mai mulți dacă nu toți, ca membrii ai Asociațiunii.

Se cetesc rapoartele, cari sunt martori ai înțării Asociațiunii și în părțile aceste. Mult trebuie să ne îmbucure și sporirea tot mai mare a bibliotecilor, cari încep să fie tot mai cercetate.

S'au cetit două conferințe pline de învățătură folositoare. On. d. pâr. Petrișor din Alțina a cetit despre „Stricăciunea beuturilor spirituoase și despre piedeca ce o pun la înaintarea materială și culturală a noastră”.

A doua conferință a cetit-o d. N. Căliman, stud. med. din Cornățel, arătând cu multă știință și pricepere câteva cauze ale morburilor ce grasează în poporul nostru, care până acum încă nu e atacat la rădăcină.

Conferințele au fost ascultate cu mult interes și plăcere de toată adunarea, căci au fost foarte instructive și ținute în limbajul duleț țărănesc. Domnul conducător mulțumește în cuvinte calde conferențiarilor și declară adunarea închisă.

Până când despărțământul acesta va avea conducători neobosiți, adevărați apostoli ai științei și culturii, cum sunt cei de acum, nutrim nădejdea unui soare mai luminos, dătător de viață mai fericită.

După adunare a avut loc o reprezentațiune teatrală cu diletanți intelectuali și economi, cari toți au dat dovadă de spirit istet românesc. Numai bucura ne putem.

S'a ținut și petrecere cu joc, unde avea-i mai mare plăcere să vezi de mână domni cu țărării jucând jocuri naționale.

După o astfel de mulțumire sufletească oaspeții s'au depărțat cu inimă veselă și cu nădejdi mari.

Nu putem zice decât: cu Dzeu înainte!

N. C.

Litere

— Arte — Științe

CÂNTEC.

Ca un cuib pustiu
Sufletul mi-e-acum —
Bate ploaia 'n el...
Praful de pe drum...

Și 'n ast cuib pustiu
Totuș cineva
Mai îngână-un cânt, —
E nădejdea mea...

Val. Bora.

„Electra” în tragediile lui Eschil, Sofocle, și Euripide

Din prelegerile lui August Wilhelm Schlegel la universitatea din Viena. (1807—8)

Traducere liberă de dr. Horia Petra-Petrescu

Locul unde se petrece *Electra* lui Euripide nu este în Micena, ci la granița ținutului din Argolis, într'un câmp liber, în fața unei colibe sărăcicioase, stinghere, țărănești. Țăranul bătrân, care locuiește într'ansa, iese și povestește spectatorilor — în prolog — ce lucruri s'au petrecut în casa regală: parte cele cunoscute, mai apoi însă și aceea, că au măritat pe Electra, deoarece n'au fost mulțumiți să tracteze numai rău cu ea și să o lase nemăritată, că au măritat-o cu dânsul, cu unul, care este mult mai jos decât dânsa. Motivele acestui fapt, pe cari le enumără țăranul, sunt destul de ciudate, dar ne asigură, că nutrește o prea mare venerație față de ea, decât ca să fie în stare să o degradeze (de fapt) la rangul de nevastă a sa. Trăiesc deci într'o căsnicie originală. Electra sosește, fiind încă înainte de a se crepa de ziuă, cu un ulcior pe capul ras după felul sclavelor. Vrea să aducă apă. Bărbatul ei o conjură să nu se năcăjească cu o muncă atât de neobișnuită, ea însă nu vrea să fie reținută dela datorința ei ca nevastă. Pleacă amândoi: el la munca câmpului, ea să-și sfârșească munca propusă.

Apare acum Orest cu Pilade și ne face cunoscut, într'o vorbire cu acesta, că a adus deja jertfă la mormântul tatălui său, că nu îndrăznește să între în oraș, ci vrea să pândescă aici, la graniță, pe sora sa, măritată, după cât știe, ca să afle dela dânsa starea lucrurilor. Vede pe Electra venind cu ulciorul de apă, și se retrage.

Electra întonează un cântec de jale, deplângând soarta proprie și pe tatăl ei.

Corul, care se compune din femei dela țară, se apropie și o îndeamnă să ia parte la o sărbătorire a Junonei, ceace respinge Electra, copleșită de mizeria ei, arătând hainele ei sărăcicioase, zdrențuroase. Corul îi face propunerea să-i împrumute gătele de sărbătoare, ea însă rămâne pe lângă prepusul de mai înainte.

Vede pe Orest și pe Pilade în ascunzișurile lor, crede că sunt niște tâlhari și vrea să scape în casă cu fuga. Fiindcă iese Orest afară și o oprește să fugă, crede, că vrea să o omoare; el o liniștește și aduce vești despre viața lui Orest. La astea știricește ea starea lui. Astfel se subliniază din nou pe seama ascultătorilor întreaga lor relație. Orest încă tot nu se dă pe față, ci promite numai să ducă solia Electrei fratelui ei și-i arată compătimire, ca un strein.

Corul e cuprins de curiozitate, vrea să afle și el ceva din oraș și Electra descrie, după ce a vorbit de mizeria proprie, luxul și trufia mamei și a lui Egist, care sare peste groapa lui Agamemnon și aruncă cu pietri în ea.

Țăranul se reîntoarce dela muncă și găsește că nu se cade, ca nevastă-sa să stea de povești cu oameni tineri, când aude însă, că aceștia aduc vești dela Orest, îi poștește prietenos în casa sa.

Orest meditează, văzând vrednicul bărbat și găsește că se afla adesea în semințele de jos și sub înveltoarele cele mai neînsemnate oamenii cei mai vrednici de cinste.

Electra face imputări bărbatului ei pentru invitare, fiindcă n'ar avea nimic în odaie. El crede că se vor mulțumi străinii și așa, că o femeie gospodină se pricepe să aducă fel de fel de mâncăruri și pe o zi ajunge prea bine provizia lor. Ea îl trimite la bătrânul crescător și salvator al lui Orest, care locuiește în apropiere, la țară, ca să vină și să aducă și el ceva pentru ospătărie.

Țăranul iese vorbind despre bogăție și cum-pătare.

Corul se pierde într'un câtec, în care vorbește despre plecarea grecilor la Troia, descrie pe larg cea a fost pe scutul lui Achil, pe care l-a adus Tetis și sfârșește — totuș — cu dorința, ca Clitemnestra să fie pedepsită pentru nelegiuirea ei.

Bătrânul crescător, căruia îi vine foarte greu să urce până la casa țăranului, aduce pe seama Electrei un miel, o bucată de brânză și un burduf plin de vin; apoi începe să plângă și nu uită să-și ștergă ochii cu hainele sale ierfenițite. La întrebările Electrei raportează că a găsit la groapa lui Agamemnon urmele unei jertfe aduse și o suviță de păr și dă cu socoteală, că a fost Orest pe acolo.

Urmează o aluzie la semnele de recunoaștere întrebuintate de Eschil, la asemănarea șuvițelor de păr, a urmelor de pe drum și a unui vesmânt — precum și o refutare a acestora. Neverosimilitatea lor poate să dispară cumva, în orice caz trecu cu ușurință peste ea, atenția însă pronunțată vădit față de o altă tractare a aceluiaș subiect, este ce se poate închipui mai turburător, ce se poate mai străin într'o adevărată poezie.

Oaspeții ies din casă, bătrânul se uită cu deamăruntul la Orest, îl recunoaște și o convinge și pe Electra, dintr'o rană cicatrizată de pe pleoapă, că este el. (Aceasta este minunata invenție, de care se folosește Euripide în locul celei eschiliane). Frații se îmbrățișează și se dau bucuriei, în decursul unei cântări scurte a corului.

Orest, bătrânul și Electra meditează în vorbiri lungi cum au să ducă planul în îndeplinire. Egist s'a dus, după spusa bătrânului, ca să aducă jertfă nimfelor, la țară. Acolo vrea să se plece pe furis Orest, ca oaspete și să năvălească asupra lui. Clitemnestra n'a mers cu Egist de frica gurilor celor rele. Electra se declară gata să ademenească pe mamă-sa cu vestea mincinoasă că ar fi gravidă. Frații își unesc deci rugăciunile adresate zeilor și umbrei tatălui lor, ca să ducă la bun sfârșit cele proiectate. Electra declară că se va sinucide dacă nu o să i se ducă în îndeplinire planul și își pregătește spre scopul acesta o sabie, pururea gata.

Bătrânul iese cu Orest ca să-l conducă la Egist și ca să meargă mai apoi la Clitemnestra.

Corul cântă berbocele de aur, răpit de Tieste cu ajutorul necredincioasei femei a lui Atreu, cântă cum a fost pedepsit acela cu prânzul pregătit din carnea copiilor săi, când s'a întors soarele din cursul său — fapt, pe care corul nu uită să-l amintească cu înțelepciune, că-l trage la îndoială.

Se aude un sgomot și un gemet îndepărtat. Electra crede că moare fratele ei și vrea să se sinucidă. Sosște însă în curând un sol, care raportează despre moartea lui Egist, pe larg, cu fel de fel de glume presărate în decursul povestirii.

În mijlocul chiotelor de veselie ale corului, aduce Electra o coroană, cu care încoronează pe fratele ei, care poartă capul lui Egist, ținându-l în mână, de păr. Acestui cap îi spune apoi Electra într'o vorbire lungă toate prostiile și crimele săvârșite și-i enumără între altele și acestea: că nu e nici când consult, să iai în căsătorie o femeie, cu care ai trăit mai înainte într'o legătură nelegiuită; că nu se cade ca femeia să aibă cărna în casă, și așa mai departe.

Se apropie Clitemnestra. Orest e cuprins de neîncredere, dacă va fi în stare să-și ducă în îndeplinire omorul de mamă și dacă e învalabilă prevestirea oracolului. La îndemnul Electrei intră în casă, ca să săvârșească fapta acolo.

Regina vine într'o trăsură minunată, împodobită cu covoare, înconjurată de sclave troiane. Electra vrea să-i ajute când e să se scoboare, ea însă o refuză. Apoi se justifică de omorirea lui Agamemnon cu sacrificarea Ifigeniei și provoacă pe fiică-sa, pe Electra, să-i aducă contra argumente, ea să-i dea prilej acesteia la o vorbire sofistică, în care Electra învinuiește pe mamă-sa, că ar fi stat prea mult în fața oglinzii și s-ar fi împodobit prea mult cât timp a fost dus Agamemnon.

Clitemnestra nu se mânie, deși Electra o anunță de planul omoririi ei, dacă i-s'ar fi fost en putință, ci se informează când are să nască fiică-sa copilul și merge în casă, ca să îndeplinească o jertfă de curățire Electra o petrece, după ce i-a vorbit cu dispreț.

Urmează corul, care cântă de răsplată. Apoi tipetele celei, care e omorâtă în casă. Frații se întorc plini de sânge. Sunt cuprinși de căință și de desnădejde față de fapta îndeplinită, atinși până la cărâmi, reciproc în urma repetării vorbelor și gesturilor desperate ale mamei lor. Orest vrea să fugă în străini. Electra se întrebă: cine o va mai lua de nevastă? Apar în aier Diocurii, unchii lor, dojenesc pe Apollo din cauza oracolului său, poruncesc lui Orest să se lase să fie judecat din partea Areopagului, ca să fie la adăpost de Furi și-i propoesece alte sortii.

Mai apoi pun temeliiile căsniciei Electrei și a lui Pilade. Primul ei bărbat are să vină cu ei la Focis și să fie răsplătit din belșug.

După tânguiri învoite își iau frații rămas bun, ca și când s'ar despărți pentru vecii vecilor și astfel se sfârșește piesa.

Arhitectura japoneză

Se știe puțin în genere despre arhitectura japoneză. Și totuși ea pare să fie una dintre cele mai interesante atât în ceea ce privește originalitatea concepției cât și în privința măiestriei de execuție. Unul din caracterele deosebitoare ale acestei arte e faptul că ea întrebuintează ca material numai lemnul; cauza: deseale cutremure de pământ. Deasemenea, arhitectura japoneză (templele) ca și cea egipteană în special, se distinge prin colosalitate, așa sunt stâlpi de templu de 35 de metri înălțime. În ce privește rezistența materialului, deși din lemn, egalează în trănicie cu granitul: Se găsesc temple de peste 12 veacuri vechime și încă foarte bine conservate.

O altă caracteristică a acestei arte e că nu are temelii; „edificiul este susținut prin suporturi de lemn, puse numai pe socluri de piatră, dând astfel o mare elasticitate ansamblului și permițând, pe lângă aceasta, scurgerea apei, pe sub pardoseală, fără să o atingă”, fapt care iarăși e de mult folos în vremea când ploile sunt foarte abundente. Tot în acest scop acoperișurile sunt foarte înalte și ștreșinile alungite ca să poată folosi de adăpost.

Tot așa de original e și felul cum înțeleg japonezii unitatea în arhitectură: clădirea nu este un vast întreg având o sumă de subîmpărțiri menite diferitelor folosințe, din potrivă ea e formată din unități izolate avându-și propria întrebuintare, și legându-se între ele „prin galerii sau prin punți aruncate dela un etaj la altul; și toate aceste părți distincte sunt grupate potrivit cu relieful solului, așezate în raport cu pantele colinelor, ținându-se socoteală de diferențele de nivel, de fondul de verdeață sau al munților, de păraie, cascade, de perspectiva unei bătăi cu marea din depărtare; formând în sfârșit o unitate cu cadrul naturii. Templele, compuse de obicei, din o pagodă, un turn, o campanilă, o extradă pentru danturi sacre, un sanctuar, lanterne împodobind pedestale, sunt alcătuite după această metodă; grădinile, care leagă toate elementele arătate, nu sunt numai un cadru, ci sunt o parte a templului chiar.

Atât templele cât și ori ce alt fel de clădire sunt dispuse în vederea scopului pe care îl au în vedere: nimic de prisos, nici cea mai neînsemnată ornamentație.

Un element de mai puțină însemnatate, dar tot așa de caracteristic artei japoneze sunt așa numiții *tori*, un fel de portice formate din doi stâlpi, puțin aduși unul spre altul către vârf și uniți prin două bărne cam curbate la capete. Acești *tori* se așează la intrarea templelor, în sate, pe malul pâraielor pruntoase, la marginea pădurilor de codri uriași etc., pentru ca soarele, regele naturii, să vină să se așeze acolo: simbolul, soarele, lumina, să fie mereu printre ei (La Revue, 15 Maiu 1911.)

„Conv. Lit.“

INFORMAȚIUNI

Arad, 17 August 1911.

Mersul vremii

Raportul institutului meteorologic anunță o neînsemnată schimbare în temperatură și pe alocu-rea — mai cu seamă la est și sud — pși.

Prognostic telegrafic: timp moale, a est și sud ploi.

Temperatura la amiază a fost de 18° C.

Bursa de cereale din Budapeșta

(După 50 kgr.)

Grâu pe Octomvre	Cor. 11'45
Grâu pe Aprilie 1912	„ 11'64
Secară pe Octomvre	„ 9'76
Cucuruz pe August	„ 8'12
Cucuruz pe Septemvre	„ 8'22
Cucuruz pe Maiu 1912	„ 7'79
Ovăs pe Octomvre	„ 8'42

De-ale noastre.

Regret. În numărul de ieri al acestui ziar s'a strecurat fără știința mea, o informație infamantă față de d. Radu Găvrus, redactor la „Tribuna“. Celce a strecurat în ziar aceea notiță, și-a primit deja pedeapsa meritată. Eu însă simțesc necesitatea sufletească să declar, că regret adânc aceea notiță și în fața tuturor cetitorilor acestui ziar cer scuze dela d. Radu Găvrus atât în numele meu, cât și în numele ziarului „Românul“.

Vasilie Goldiș.

„România în politica danubiană și balcanică“ excelentul studiu al d-lui René Pison, publicat în „Românul“ va forma un capitol în volumul „L'Europe et la Jeune-Turquie“ ce distinsul publicist francez a pus sub tipar, și care va apărea în scurt timp.

Fenomen trist. Ni-se scriu următoarele: Comuna noastră fruntașă C... are peste 7000 locuitori, dintre cari cel puțin 90 proc. sunt români de legea gr.-or. În comuna bisericească gr.-or. română sunt doi preoți, trei învățători și o învățătoare. Școala confesională mai există încă și acum și are un buget anual de 6000 cor.

Anul trecut s'a zidit în comună și o școală de stat ca un palat. În școala aceasta însă nu se propune românește nici o boabă și totuș copiii noștri, în cea mai mare parte, cercetează școala de stat și părăsesc școala confesională.

Imprejurarea aceasta m'a surprins cu atât mai mult, cu cât am putut constata, că ai noștri au toți oameni deștepți și cu prindere. M'am interesat să aflu ce poate să fie cauza acestui fenomen trist. În decursul întrebărilor mi-s'a dat să înțeleg, că și în școala confesională se pune mai mult pond pe limba maghiară, iar limba română se neglijează tot. Îndeosebi însă se plâng oamenii, că de școala noastră confesională nimeni nu se îngrijește; nu se exercitează nici o controlă și prin urmare progresul e mai defectuos ca în școala de stat. Se constată lipsa de control la școalele noastre și de aceea susțin ai noștri, că nu merită să aducă atâta jertfă pentru școala confesională, mai cu seamă după ce pe cei dola școala de stat i-a asigurat, că pentru o contribuție de vre-o 300—400 cor. la an se vor îngriji, ea să li-se propună copiilor și în școala de stat limba română în măsura în care li-se propune acum în școala confesională.

Am descris până aici numai starea faptică. Deja din această descriere, poate înțelege oriicine, că răul cel mai mare la școalele noastre confesionale e lipsa de control. Se impune dar instituirea cât mai grabnică a revizorilor școlari. Congresul național bisericesc a decis în ultima sa sesiune crearea posturilor de revizori școlari și a lăsat ca urmare a acestei hotărâri conzistoarelor diecezane. Păcat că executarea întârzie.

Am avut până acuma destulă vreme să ne convingem, că examenul final nu formează mijlocul adevărat de control și că acestea devin de sine superflue prin o controlare riguroasă în decursul anului.

Mi-e teamă, că prin crutarea speselor de lipsă pentru susținerea revizorilor școlari, devin pe încetul efemere sponsele cari se aduc pentru susținerea școlărilor confesionale. Noi avem datorința să controlăm școlărilor confesionale. Noi avem datorința să controlăm școlărilor noastre ca să fie la înălțime și să nu ne lăsăm pe controla din partea statului. (Drapelul).

„Minerva“. Luăm act despre librăria „Minerva“ din Brad, care și va începe activitatea la 20 august n. La librăria aceasta se vor putea căpăta: cărți bisericești, didactice și literare, biblioteci, cărți populare, note muzicale, icoane și tablouri, revizite de scris, cărți postale ilustrate, tot felul de tipărituri pentru preoți, învățători, și advocați, ornate bisericești.

Librăria are și legătorie de cărți. Agentură de gramofone, etc. etc. Comandele să se facă pe adresa librăriei sau a d-lui Matei Cosma, Brad, Hunyad m.

Să fie într'un ceas bun!

Căsătorie. D-șoara Eugenia Derlean (Bozovici) și d. Costică Popovici (Sadu) căsătoriți. Felicitări.

Petreerii. Tinerimea română din Borosineu și jur invită la concertul ce-l va aranja la 15¹ 28 august a. c., în seara de sfântă Marie, în sala cea mare a hotelului „Rákóczy“. Începutul la orele 8 și jumătate seara. Venitul curat e destinat pentru pictarea bisericii din loc. Programul concertului se va distribui seara la casă. După concert urmează dans. Costumele naționale sunt văzute bucuros.

Tinerimea română din Tinca și jur invită la Serata literară și muzicală care o va aranja marți la 29 august st. n. 1911 în sala dela ospătăria „Hungaria“ cu ocaziunea adunării generale a reuniunii învățătorilor greco-orientali români de sub consistorul orădan. Începutul precis la 8 ore seara. Suprasolviri marinimoase se primesc cu mulțămintă, la adresa casierului Romul Barbu, contabil la „Bihorean“, în Tinca, și se vor evita pe cale publică. Venitul curat este destinat pentru fondul reuniunii învățătorilor și spre augmentarea fondului pentru edificarea bisericii greco-orientale române din Tinca. Programul seara la casă.

Palatele culturale gr.-cat din Arad sunt aproape a fi puse sub coperiș. Două edificii impozante, cuprind 32 locuințe cu peste 100 chilii, apoi jur împrejur pivnițe și 8 bolte în două strade. La casa parohială încă se lucră în strada sfântului Ștefan nr. 3 b și pe 1 noembrie a. c. se va preda destinațiunii. Ce schimbări de odată, ca prin farmec. Unde mai ieri alaltăieri cucute cu alte buruieni cât omul vestea mizeria, mai bine zis nepăsarea noastră, astăzi palate pompoase vor să împodobesc orașul, iar preotul se scapă de a mai fi cu cortul în spate și de multele șicanări și amărăli, la cari de multe-ori era expus pentru cvartirul închiriat.

Biologia și igiena omului pentru uzul școlărilor civile și superioare de fete de dr. Adolf Iuba, tradusă în românește de dr. Ilie Beu, a eșit de sub tipar și se poate procura dela direcțiunea școlărilor civile de fete a asociațiunii. Edițiunea maghiară este aprobată de ministrul instrucțiunii publice; edițiunea românească încă se va înainta, în scurt timp, pentru a obține clauzula de aprobare. Serierea aceasta se poate întrebuința cu folos și în seminariile teologice și ca manual pentru studenții în pedagogie. Cartea e provăzută cu 55 ilustrațiuni practice, bineroușite. Costă numai 2 coroane.

Aviz membrilor români ai congregațiunii comit. Tirnavei-mici. Membrii români ai congregațiunii comitatense sunt rugați a se prezenta în număr complet la ședința comitatului, care se va ține în 21 l. e. la orele 10 a. m. Prezidiul partidului național român din comitatul Tirnavei-mici: Simion Căluțiu prezident, Dr. Romul Boila secretar.

Dare de seamă. Cu ocaziunea petrecerii de vară aranjată de comuna bis. Lalașinți în 13 aug. n. au suprasolvit următorii domni: Il. Sa d. Petru Mocsonyi 10 cor.; Ioan Hădan preot 5 cor., Dr. A. Hădan, Iuliu Voincerl, Ștefan Mihailovici câte 4 cor., Desideriu Carp 3 cor., 80 fil., Oct. Mihailovici, Ion Males, Ioan Schilling, Antonie Földes, familia

Vas. Bogoi, Ioan Musca câte 3 cor., Dem. Maci 2 cor., Dr. Ieronim Tatar, Iustin Cărăbaș câte 1.80 cor., Ștef. Biro, Vasile Bogoi jun. câte 1 cor., N. Pădure, N. Nădăban, N. Leucuța, Liviu Dehelean, N. Radovan câte 80 fil., de tot 60 cor. 40 fil. După subtragerea speselor rămâne venit curat 26 cor., care sumă se va întrebuința pentru biblioteca școlară. Lalașinți la 15 aug. 1911. St. Mihailovici casier, Ioan Hădan președinte.

Convocare. În virtutea §-ului 12 din statute convocăm prin aceasta adunarea generală a V-a a Reuniunii învățătorilor dela școlărilor populare confesionale de sub jurisdicțiunea consistorului gr.-or. rom. din Oradea-mare pe 16:29 august 1911, în biserica gr.-or. rom. din Tinca, la care sunt invitați toți membri ordinari, fondatori și ajutători, precum și toți binevoitorii și sprijinitorii Reuniunii.

Programul: Ședința I-a. Dimineața la orele 7 participare la sfânta liturghie și chemarea duhului sfânt. Cuvânt de deschidere și salutarea oaspeților. Constatarea membrilor ordinari prezenți. Prezentarea rapoartelor și exmiterea comisiunilor pentru cenzurarea raportului general al comitetului, al casierului, bibliotecarului și al controlorului, precum și pentru înscrierea de membri noi. „Cum poate să-și câștige învățătorul autoritate morală față de școlari și părinți“, disertațiune de Gheorghe Achimaș. „Cartea funduară“, lecțiune de I. Cloambeș.

Ședința II-a. „Necesitatea educațiunii în legătură cu calitățile învățătorului ca educator“, disertațiune de Melețiu Suci. „Matricelele de stat“, lecțiune practică de d-șoara Hortenzia Rațiu. Raportul comisiunilor exmise sub punctul 5. Propuneri și interpelări. Staverirea timpului și locul adunării generale viitoare. Închiderea adunării generale.

Din ședința comitetului central al reuniunii ținută în Beis, la 10 August (28 Iulie) 1911. Vasila Sala, președinte. Ioan Roșu, secretar.

NB. În preseara adunării va avea loc conveșnirea de cunoștință în hotelul „Hungaria“. În seara de 16:29 aug. tinerimea din Tinca aranjează un concert urmat de dans în onoarea și în favorul reuniunii. Ceice reflectează la cvartire gratuite, sunt poftiți a se anunța cel puțin cu 3 zile înainte la d. Gheorghe Achimaș, inv., iar pentru participare la banchetul ce va avea loc cu acea ocaziune să se anunțe la d. Romul Barbu contabil în Tinca.

Prin aceasta se convoacă și comitetul central în ședință pe ziua de 16:29 aug. la orele 8 a. m. în localitatea școlărilor confesionale gr.-or. române din Tinca.

La fondul Victor și Eugenia Tordășian, pentru înzestrarea fetelor sărace, al „Reuniunii meseriașilor români din Sibiu“ au mai dăruit: George Marian, paroh (Adamuș), 1 cor.; „Necunoscut“ 1 cor. Din prilejul logodirei d-șoarei învățătoare Elena, fiica măestrului pantofar Constantin Dragoș cu d. George Neculau, funcț. de vamă în Paloma (România), fiind oaspeți I. Ludwig cu soția Iuliana, Ștefan Dragoș, primar (Blaj), cu soția Maria, W. Niedermajer, franzelar, dna Kern, văduvă de compactor cu fiica Paula, apoi părinții C. Dragoș cu soția Maria, și copiii Ionel, culeg. tip. și Maria. S'au dăruit în total cor. 6:20.

Din patrie.

Intâmpinat cu — salve. Amintisem într'un număr precedent al ziarului nostru despre aventura primcomitelui Caraș-Severinului dr. Zoltán Medve pe care, trecând granița, jandarmeria sârbească abia la intervenția ministrului de externe la pus în libertate.

Știrea aceasta nu corespunde întocmai faptelor, cari s'au petrecut cu mult mai hazliu, dar fără intervenție diplomatică. Primcomitele însoțit de doi viconotari a vizitat, Dumineca trecută oficial pretorial din Moldova nouă. Cu acest prilej a făcut cunoștința prefectului sârbesc din Columbaci (Serbia), care l-a invitat să vadă Serbia. Terminând primcomitele agendele oficiale a plecat în mare suită să vadă Serbia, trecând Dunărea în Vinț, Sosit pe pământ sârbesc și primit aici cu onoruri, a întrebat pe ofițerul de serviciu: dacă înainte de a intra în orașul Columbaci ar putea vizita ruinele vechii cetăți, care se află vre-o câțiva kilometri sub oraș. S'a răspuns, că nu e nici o dificultate. Sosit însă sub ruine a fost oprită întreaga societate de jandarmul și de agentul financiar, care

era acolo de serviciu. După multe parlamentări li-s'a permis să vadă ruinele; când au voit însă să se inapoieze la Moldova nouă, au fost opriți de jandarm, care i-a silit să se ducă înapoi la Vinț (pe Dunăre în sus) unde au putut ajunge de abea către dimineața din cauza ploii torențiale, de unde apoi s'au putut întoarce la Moldova nouă. Hazul situației este, că în Moldova nouă așteptan oamicii pe prim-comite cu serenadă, retragere cu torțe etc. Au așteptat până noaptea târziu, dar văzând că nu mai vine, s'a împrăștiat lumea plătisită de așteptare. Singur numai românul pus la pive (treascuri) a stat la postul său până dimineața, așa, că sosind primcomitele cu suita sa, ploați nap după o noapte aventurioasă, au fost primiți cu... salve de treascuri.

Un asasin furios. Calfa de vopsitor Gagy Lajos un flăcău de 20 ani din Brașov, a pătruns ieri dimineața pe la ora 6 în cărciuma cumnatului său Kun Domokos din apropierea spitalului militar și aflându-l în pat dormind l-a ucis cu un glonte de revolver. Cu o a două pușcătură a rănit pe nepoată-sa Marioara, o fetiță plăpândă de 10 ani, apoi s-a refugiat spre Tâmpa, unde, în scurt timp a fost arestat de polițistii alarmați. În momentul arestării cercă să se sinucidă cu un glonte de revolver, dar s'a rănit numai. O a doua încercare de sinucidere a făcut în celula poliției, rănindu-se greu la pânțele cu bucăți de sticlă. A fost transportat în spital. Gagy a spus la poliție ca motiv al crimei sale, faptul, că cumnatul său l-ar fi prescurtat în averea sa.

Atentat asupra banului croat. Duminecă s'a săvârșit un atentat în Budapesta asupra banului Croației, dr. Tomașici. Acesta ședea pe scaun, cu un funcționar înalt al său, pe cheul Dunării, când un necunoscut se apropie de el și începe să-l lovească cu pumnii și cu bastonul. Loviturile au fost prinse de companionul banului, iar insultătorul a fost prins de poliție și arestat. E un farmacist din Zagreb numit Mataushek. Acesta obținuse încă dela fostul ban al Croației baronul Rauch un drept de farmacie pe care l'a vândut.

Acum Mataushek a cerut dela actualul ban nu numai dreptul de a deschide o farmacie ci și haniii necesari. Firește fu respins din care cauză a căutat cu orice preț să se răzbune.

Împăratul Francisc Iosif a trimis banului Croației Tomașici o depeșă de condoleanțe cu prilejul atentatului.

Încercare de atentat contra unui general. Regimentul 3 din Dobrițin și reg. 4 de intanterie din Oradea-mare fac de câteva zile sub comanda generalului Kalman Paczak, exerciții militare la Vámospercz.

Eri generalul observă că se trag și focuri de războiu, între cele oarbe, se auzi chiar șueratul unui glonte ce-i trecu pe la ureche!

Exercițiile fură imediat întrerupte. Se orânduie o anchetă și se găsiră mai multe cărtușe de războiu la șeful de tren Karl Menhaus, care a fost imediat arestat.

Se afirmă că e vorba de o încercare de atentat a soldatului Neuhaus contra generalului Paczak, care l-a pedepsit zilele trecute.

De când cu această întâmplare se revizuesc armele soldaților înainte de începerea exercițiilor.

Incendiu. Eri pe la ora 10 a. m. a luat foc casa economului Iustin Șoșdean din Lugoj, arzând serm împreună cu toată recolta de âst. an. Apoi haine, mobile așternut, albituri s'a prefăcut în cenușe rămânând bieții oameni numai cu ce a fost pe ei. Nu s'a putut salva nimic deoarece focul a izbucnit fără de veste pe dinăuntru, abia niște bani au mai putut mântui, și aceia cu mare greutate. Paguba e mare.

Călăul e mulțumit. Călăul Bali Mihály, care a făcut în Seghedin săptămâna trecută executarea criminalului Szalma, și-a prezentat procuraturii socoteala, cu suma de 307 coroane; dar procurorul regesc i-a plătit numai 225 coroane, cu observarea, că pentru munca sa și atâta e destul. Bali însă nu e mulțumit, ci a apelat la ministrul de justiție, cerând dela acesta să-i răsplătescă după merit și cuviință munca!

Foale republicană. Fostul deputat independent din dieta trecută, Nagy György, săcuiul pogan, care a ofensat sub mantaua imunității sale de deputat pe toată lumea, s'a hotărât să scoată o foale republicană maghiară, în care se scrie — după cura spune în prospectul distribuit în țara întreagă,

— *adevărul* (?) despre toate și despre toți, deci și despre un *oarcare* Francisc Iosif I. Foia apare la 14 a fiecărei luni, intru amintirea zilei de 14 aprilie, când a fost detronat Maj. Sa în anul 1849 la Dobrițin.

Patrioților patentati li se oferă deci încă o "revistă," (!) amuzantă.

Dela frați.

Sborul lui Vlaicu. Marți seară, pe la orele 7, inginerul Aurel Vlaicu, după ce a încercat puterea noului motor Gnôme al aparatului său No. 2, a executat, pe câmpia dela Cotroceni, un sbor de 5 minute.

Nu era multă lume de față: vre-o 50—60 curioși, câteva doamne și domnișoare, câțiva amici ai îndrăznețului aviator.

Soarele nu asfințise încă, dar era ascuns după niște nori. Aparatul, după ce a rulat vre-o 100 de metri pe pământ, s'a ridicat la o înălțime de circa 50 metri. Principele Valentin Bibescu și câțiva domni oficeri au urmărit, cu automobilul, evoluțiunile aparatului.

După ce a făcut un viraj elegant, Vlaicu a aterisat în apropiere de tabăra infanteriei, dar roata din dreapta, dând de o groapă s'a rupt așa că în cădere aparatul a suferit câteva mici avarii. Stricăciunile vor putea fi însă reparate astăzi, așa că e posibil ca deseară Vlaicu să reînceapă sboarele.

Indrăznețul și simpaticul aviator se pregătește pentru marele sbor pe care intenționează să-l facă pe la 15 august, când vrea să treacă munții, în sbor, spre a azista la serbările culturale dela Blaj. Ii urăm isbândă, din toată inima.

Sborul prințului Bibescu. Principele George Valentin Bibescu a repurtat cel mai mare succes de aviațiune în România. Dsa a bătut recordul de înălțime la noi, 500 metri, sburând de asupra Capitalei.

Principele Bibescu s'a ridicat la ora 7 și 5 minute, atingând în zare, în dreptul cupolelor, înălțimea de peste 200 de metri. De aci principele Bibescu a virat la dreapta câștigând mereu în înălțime și în vre-o câteva minute a dispărut în direcția aerodromului dela Chitila.

După 20 de minute dela plecare, publicul a zărit pe cer un punct a cărui formă se desemna după ce în ce, în cele din urmă s'a văzut aeroplanul.

Viteza era enormă; după 25 de minute de zbor, aeroplanul descinde într'un zbor planat, care ar fi făcut cinstă și celui mai încercat aviator.

Principele Bibescu a trecut de asupra aerodromului dela Chitila unde ar fi vrut să se coborâra spre a face o vizită ofițerilor aviatori cari fac școală acolo, dar în momentul trecerii sale a observat câmpul absolut gol și a continuat drumul. Dsa a urmat linia forturilor până la Otopeni, s'a întors la Mogoșoaia, a trecut deasupra hipodromului și a urmat șoseaua Kisselef, calea Victoriei până la palat, a trecut deasupra grădinei Cisnigiu și s'a întors în sfârșit la Cotroceni unde a aterisat după ce a făcut înconjurul câmpului.

La aterisaj s'a făcut îndrăznețului aviator călduroase și entuziaste ovațiuni, de către numeroasele persoane, din toate clasele sociale, ce se aflau de față.

De asemenea mama prințului Bibescu a sărutat cu lacrimi în ochi, plină de fericire, pe fiul ei.

Concertul capelei imperiale ruse la Sinaia. Duminecă capela imperială rusă sub direcțiunea d-soarei Slaviansky a repurtat un strălucit succes în Sinaia.

La Castelul Peș capela rusă a fost frenetic aplaudată de regina, principesa Maria care a asistat împreună cu principesele Elisabeta și Maria, de d-na dr. Rosen soția d-lui ministru al Germaniei, etc.

La acest concert a mai asistat d-nele de onoare Bengescu și Mavrody cu d-soara; d-soarele Procopiu, Katamișeff, d-na Giurgea Negriștești, d-na și d. Istrați, d-na general Băicoianu, d-na Romalo cu d-soara, d-soara Seculici, Bengescu, Rosetti, etc.

A plăcut mai ales reginei cântecile populare din Volga și cântecile religioase pe cari toată înalta asistență le-a ascultat stând în picioare.

S'au cântat și cântece românești între cari „Trăiască regele”, „Hora Jiului” și „Auzi Valea”. Regina, viu impresionată de preciziunea accentelor românești din aceste bucăți, s'a interesat dacă trupa capelei vorbește românește.

De vorbă cu d-soara D. Agreneff, regina și-a exprimat înalta sa admirațiune pentru întreaga trupă și mai ales a zis: „bașii cari fac tăria acestei capele se mențin foarte bine și merită toate laudele.

A fost de asemenea admirată și orchestra națională rusă „Balalaica” compusă din 25 persoane, care a cântat bucăți populare.

Regina a oferit d-soarei D'Agreneff fotografia cu autograful său.

În urma acestui mare succes, d-soara Slaviansky D'Agreneff a fost decorată cu „Bene-Merenti” cl. I, proprio motto.

Din haiduc călugăr. În urma intervenției făcute la ministerul instrucțiunii de către I. P. S. Sa metropolitul Pimen, călugărul Dionisie Codău din mănăstirea Slatina a fost exclus pentru totdeauna din monahism.

Se știe că numitul călugăr fusese pe vremuri bandit și vrând să-și ispășească păcatele a intrat în mănăstirea Slatina, de unde a dispărut iarăși de câțiva timp.

D. Beldiman decorat cu ordinul sf. Mihail. Din München se anunță, că principele regent a conferit d-lui Beldiman, ministrul țării, marea cruce a ordinului sf. Mihail.

Accident de tren. Din București se anunță, că trenul nr. 54 a suferit la Craiova un accident, care putea să aibă urmări grave. Fiind în întârziere cu 4 ore trenul a intrat în stație fără ca macazul dela linie să fie schimbat? Mecanicul observând aceasta a putut opri trenul la timp, evitând o nenorocire, mașina a deraiat.

Din străinătate.

Holera face ravagii spăimântătoare. Din Constantinopol se anunță, că holera bântuie cum nu s'a mai pomenit de 20 de ani. Pe ziua de ieri s'au constatat oficial 114 cazuri, între cari 64 mortale. La Haskoi pericolul a ajuns la culme. Locuitorii au părăsit cartierul, ducând cu sine microbii holerei.

Mohamedanii fanatici din Chasim-Pașa au devastat baracele, nimiciud toate aparatele de desinfectare. Situația se agravează prin faptul, că locuitorii refuză să bea apă sterilizată, preferind apa stricată din fântâni.

Guvernul a destinat 30.000 lire, pentru combaterea epidemiei. Orașul a fost divizat în 101 zone sanitare.

La Triest holera ia proporții prin împrejurimile Cap-d'Istriei. La Bertocchi s'au constatat 7 cazuri de holeră, între cari 4 mortale.

Între Triest și Capo-d'Istria se construiesc noi barace pentru holerici.

La Salonic s'a constatat un nou caz de holeră printre soldați. În Albania 63 decese.

Soarta inginerului Richter. Este știut cum pe inginerul Richter, făcând o excursiune mai mare, l-au prins o bandă de bandiți. Multă vreme nu se știa de

urma lui. De curând însă hoții au încunostințat consulatul german din Salonic, că în schimbul unei sume mari de bani sunt dispuși să-l elibereze. Luni se anunță din Salonic, că consulul german a primit din partea inginerului Richter o scrisoare fără dată cu următorul cuprins:

„Trimiteti cât mai curând toți banii, căci în caz contrar voi fi probabil omorât. Lagărul nostru se află la nord-vest de Slapane. Grăbiți-vă.

Salut Richter.

Căsătoria principesei Elena a Serbiei. Marele duce Ion Constantinovici a sosit ieri la Belgrad pentru a-și conduce logodnica la Petersburg, unde va avea loc căsătoria.

Regele Petru și-a întrerupt cura și a chemat și pe ministrul Milovanovici la Belgrad.

Rochia de mireasă a principesei Elena făcută toată din dantele de Bruxelles a fost dăruită de țarul Nicolae.

Marele duce Ion Constantinovici va rămâne 10 zile la Belgrad și va pleca apoi la Petersburg.

Accidentul lui Vedrinez. Aviatorul renumit Vedrinez, care a fost angajat de ziarul „Matin” întreprinzând un zbor dela Paris la Trouvilles a căzut în mare. Aviatorul a fost mântuit de o corabie, dar mașina s'a nimicit total.

Europa de azi și de acum un veac. După calculele învățatului Bertillon, populațiunea Europei, care la 1810 era de 188 milioane s'a ureat la peste 425 milioane așa că într'un veac aproape s'a întreit, Germania din 25 milioane are azi 64; Englitera din 18 are 45; Italia din 18 are 35; Franța din 19 are 39; Spania din 10 are 20; Austro-Ungaria din 25 are 51. Și națiunile mici dovedesc progrese însemnate. Singură Irlanda a scăzut în urma numeroaselor emigrări dela 6 milioane la 4, 5 milioane locuitori.

O descoperire senzațională. Chimistul american Mason a descoperit o materie expozibilă puternică pe care a numit-o „Destroyer” și care se poate utiliza cu mult succes contra baloanelor. El a prezentat descoperirea sa ministrului de război al Statelor-Unite. S'au făcut imediat experiențe. De pe un vapor s'a dat drumul la 5 baloane și când acestea au ajuns la o înălțime de 200 metri chimistul a dat drumul la două cărtușe de dinamită. Trei dintre baloane au explodat în aer.

În urma acestei experiențe au început tratativele pentru vinderea descoperirii.

Chimistul a cerut ca preț de cezinne 60 de milioane, sumă ce i-a fost refuzată de guvernul american.

Atunci Mason a intrat în tratative cu Germania. Deși supravegheat și urmărit pas cu pas, de către detectivi, Mason reuși — cu prilejul unei ciocniri de automobil, când era adunată o mare mulțime pe stradă — să scape de ochii celor urmăriaș.

El își schimbă hainele își puse barbă falsă, și se urcă pe vapor unde petrecu toată noaptea, iar a doua zi porni spre Hamburg.

Detectivii aflând cele petrecute se puseră imediat în urmărirea lui, dar ajunseră la Hamburg cu trei ore mai târziu. În timpul acesta Mason plecase cu un automobil la Berlin. Detectivii îl urmăriră și la Berlin.

Aci Mason însărcină pe un agent al biroului ungar de patente să intre în tratative cu detectivii americani pentru a putea câștiga timp.

În vremea asta Mason făcu la Berlin experiențe cu cărtușele „Destroyer”, cari reușiră de minune și obținut din partea guvernului german 45 milidane pentru secretul descoperirii sale, însă cu obligațiunea de a nu părăsi Germania.

Mason este acum urmărit pas cu pas de poliția germană.

INCZÉDY ÁKOS

stoler, atelier pentru aranjarea odăilor

ARAD, str. gróf Károlyi Gyula Nr. 10 (casa proprie.)

Aranjează și servește cu planuri de aranjament pentru odăi și prăvălii. Totfelul de planuri se execută gratuit. Se află stabil înmagazinate cele mai escelente mobile.

Detectivii americani au fost apoi avizați în mod confidențial să părăsească Germania.

Toată afacerea a fost păstrată sub cel mai strict secret și numai corespondentul unui ziar francez a putut să afle ceva.

Agentul biroului ungar de patente care nu este obligat să păstreze discreție a adus faptul la cunoștința publică.

Guvernul american păstrează absolută tăcere în această afacere pentru că s'ar expune unui mare blam, iar guvernul german ține să păstreze surpriza pentru un eventual războiu.

În arsenalul din Berlin se lucrează acum sute de cartușe și arme speciale cari sunt foarte ușor de mână.

Turburările din Liverpool. Din Liverpool vine știrea, că turburătorii au încercat ieri să distrugă și să jefuiască casele particularilor. Oprți fiind în încercarea lor, ei au svârlit eu sticle asupra soldaților; mai mulți soldați au fost răniți. Trupele au șarjat în mai multe rânduri cu săbiile soase.

Un însemnat număr de agresori sunt răniți. S'au făcut 66 de arestări. Se asigură, că turburătorii nu sunt greviști.

După amiazi au circulat noi știri alarmante cu privire la turburările din Liverpool și Glasgow. Numeroase persoane au fost grav rănite în timpul ciocnirilor cu poliția.

S'au făcut numeroase arestări.

E stabilit, că greviștii au tăiat firile telegrafice. Din această cauză știrile sosesc cu mare greutate.

La Londra ziua de ieri a fost neliniștită. Numai o mică parte dintre muncitori au reluat lucrul — grosul continuă a fi în grevă.

În cercurile politice domnește convingerea, că greva generală este inevitabilă.

Proprietarii de vapoare au aprobat cererile lucrătorilor din docuri.

Lucrătorii n'au reluat însă lucrul declarându-se solidari cu camionerii, funcționarii tramvaelor electice și lucrătorii din alte porturi.

Pericolul cel mare amenință la Liverpool unde se aștepta azi proclamarea lockoutului general; 28.000 lucrători din docuri vor rămâne fără pâine. La Glasgow, greviștii au devastat 100 de vagoane ale tramwayului electric.

1000 de funcționari de la Northern British Rayvay s'au pus în grevă.

La Sheffield a încetat lucrul în toate fabricile.

Edison în Europa. Marele fizician, cercetătorul atât de răbdător, genialul inventator Edison, a debarcat acum câteva zile la Liverpool, sosind din Statele-Unite, după o fericită călătorie pe oceanul Atlantic.

Reporterii s'au încercat să-i ia interviewuri, dar Edison nu poate fi interviewat. E un om mo-

dest, căruia nu-i place șgomotul și care caută să trăiască cât mai retras. Nimeni nu poate spune că l-a văzut vreodată în mulțime, ținând cuvântări sau încercând să-și pue în văz personalitatea.

O caracteristică a lui este că nu face pe marele savant. Se interesează de cercetările tuturor fizicianilor și se bucură de descoperirile lor. Nu scrie la nici un ziar și nu face parte din nici o academie.

În schimb, e un lucrător metodic, stăruitor, dărz. De aici nu urmează însă, că stă câte cinci zile și cinci nopți în șir în laboratorul său, cum s'a spus în mod greșit.

Dupăcum se știe, Edison se ocupă mai cu seamă de problemele cari au în vedere utilizarea forțelor electrice.

Diverse.

Volapük. S'a anunțat zilele trecute că'n Constanța a murit abatele Schleyer, inventatorul volapükului.

Acesta a fost un nitat, după cum uitată a rămas și tentativa lui filologică.

În 1870 abatele Jean Martin Schleyer concepu această formă de limbă universală, care trebuia să servească de legătură lingvistică între toate popoarele universului; pe timpul expoziției din 1889 printre afișele în toate limbile erau unele redactate și în volapük.

Idiomul abatelui n'a avut mare succes și de atunci esperanto a polonezului Zamenhof l'a de-tronat.

Volapük n'a fost singura operă a lui Schleyer.

Pe vremea războiului cu Boxerii, credincios ideilor sale filologice, făcu un mic vocabular în atâtea limbi, câte naționalități deosebite erau în corpul internațional trimis la Peking. Lasă opere însemnate, pe care le-a făcut în ultimii ani, în retragerea lui liniștită din Constanța. „Mișcarea“.

Bibliografie

Săptămâna politică și culturală nr. 34 din 15 august n. 1911 a apărut cu următorul sumar: *Petre Haneș*: Convorbirea cu d. Arion, ministrul instrucției.

Jordan I. Tacu: Mărturisiri dureroase.

Aurelia Sturdza: Mănăstirea Rătești.

M. Mihăileanu: Ca funia de spânzurat.

** Din scrierile inedite ale lui Șt. Grecianu.

Emil Isac: Impresii: Ferul, aurul și piatra.

(Republicate din „Românul“).

Ioan Livianu: Noemvre. Pagini alese.

N. Filipescu: Despre actualul nostru sistem electoral.

Din ziare și reviste. Ilustrații.

Apare în toată sâmbăta. Costă pe un an: 16 lei. Administrația: București str. Regală nr. 1.

A apărut și se află de vânzare la Librăria Socec Iași un foarte documentat studiu original asupra începuturilor Iașului sub titlul de :

Iezătura iazului roman — Aquarium — de pe Bahlui Iașul cetate română. Castrum Iași. Originea și semnificația numelui Iași, de V. Cocuz. Exemplarul un leu.

POSTA REDACȚIEI.

J. N. Gherla. Nu ajunge la măsură. Trebuie încă mult să înveți a scrie — românește. Dar nu descuraja. Învață numai și muncește înainte. Se poate face.

V. Ungur. Vulcan. Altă publicație în cauza asta nu putem face.

I. Lugoș. Nuvela nu se poate publica.

Dr. ȘTEFAN TĂMĂȘDAN

medic unv. specialist în arta dentistică.

ARAD, vis-à-vis cu casa comitatului.

Palatul Fischer Eliz. Poarta II.

Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

Redactor responsabil: Atanasin Hălmăgian.

Se caută

Un administrator

pentru conducerea tipografiei „Concordia“ și administrarea ziarelor partidului național „Românul“ și „Poporul Român“ din Arad.

Leafa anuală deocamdată 1600 coroane.

Preferiți sunt cei liberi de miliție și cu praxă. Postul e a se ocupa numai decât.

Oferenții să se prezinte în persoană.

Caut

un candidat

de avocat cu praxă bună.

Dr. A. MORARIU

Elisabetopol. (Erzsébetváros.)

FOIȚA ZIARULUI „ROMÂNUL“,

Roza dela Disentis

de

H. Zschokke.

Trad. de Iunius.

(30) — Urmare. —

XVIII. Cunoștință veche.

— Ho, ho! Di a mi ou, ei la via? Iu hai pe erin! — se auzi pe neașteptate o voce din întuneric.

— Spăriat și totuș bucuros strigă Flavian în liniștea nopții îndărăt. — Cine-i acolo?

— Stai mă ăla! — se auzi vocea de mai înainte vorbind nemțește. Ia-mă și pe mine cu tine, dacă mergi pe cărări drepte. Eu rătăcesc aici orbit de zăpadă. Ce dracu a-ți nebunit și când văzură-ți că mă duc frantzii ceia afurisiți m'ați lăsat în ghiarele lor? De nu eram eu să apăr ca un bărbat putea cea de peste părau, v'ați fi dus cu toți frumos și bine la mama dracului. Stai mă vere! Ce, te temi cumva, că și acuma e francezul la spatele tale? Nu-i mai arde ăluia de așa ceva! Au fugit cu toții de-a valma peste munte par' că avem pe Michiduță în picioare, peste munte dincolo, așa și-i-am tărăbăcit.

— Ci haide-odată!, — zise căpitanul de vâ-

nători cutremurându-se înfiorat și întinându-și mersul la auzul solii despre retragerea lui Loison. Ia încoardă-ți mai bine picioarele și las' limba se hodiească!

O figură robustă de țaran se apropie schiopătând. Numai decât le și agăță cu toată greutatea de brațul lui Flavian.

— Așadară francezii sunt bătuti și alungați? — întrebă acesta curios.

— Hai, hai! Jucau înaintea noastră, ca vitele în Alpi pe vreme de furtună, — răspuse răsând țaranul. Ce mai luptă și ce mai măcel mai fuse și acesta! Fiecare din noi a fost câte un Napoleon Bonaparte!

În vreme ce eroul povestea neobosit despre învingerea lor asupra lui Loison și despre vitejia învingătorilor, Flavian eumpănea în gândul său pericolele situației sale critice. Era vai de el, dacă ar fi aflat acuma compatrioții săi ațâțați și beți de învingere, că a intrat cu francezii la dânsii! Ar fi considerat și tratat ca inimicul patriei și trădător. Singur hainele sale țărănești îl mai puteau feri de hănneli în aceste momente. În toial conversației cu tovarășul său schiop, acesta stătu de-odată locului și zise: Să fiu al dracului, dacă-i numai o părere, ori sunt fermecat, dar dacă nu ești d-ta căpitanul Prevost, să nu-mi mai zică Uli Goin! Și zicând acestea să apleacă să observe mai bine la lumină palidă a stelelor față căpitanului surprins.

— Imi inchipuiam eu, — zise Flavian foarte bucuros. Numai tu puteai să fi Uli. Nu-mi venea însă, să mă încred în norocul meu. Fi bine venit!

— De o mie de ori! D-le căpitan, — jubilă Uli zdrobind în strângerea pumnului său, mâna protectorului său. Așadară erai și d-ta în luptă? Nu-i așa i-am pipărat dea binelea pe acești cloțani de grajduri și pivnițe? Dar ia'n spune-mi de unde ai nimerit ieri la noi, dela Chur, sau de aiurea?

— Veneam dela Uri încoace, — răspuse Flavian, — mă prinseră însă francezii și mă luară cu dânsii, până ce nu făcui o săritură ca și tine și coborâi un povârniș înzăpezit, iar când îmi revenii în simțiri fui silit să ies dintr'o lavină. Dar spt-ne-mi unde ne aflăm noi?

— Intrebi un consilier orb, d-le căpitan. Să fiu al dracului dacă știu unde ne aflăm, la Ruăras ori la Sedrun, la Selva ori la Ciamut, la Camișolas ori la Giuf. Mângăe-te însă. Unde vom vedea o grămadă de pietrii afumând, acolo de bună seamă trebuie să fie și vatră.

— Au pierdut mulți oameni francezii când cu retragerea? — întrebă căpitanul curios să afle detalii asupra ciocnirii.

— Eu singur, — răspuse Uli, — am măcelărit o jumătate de duzină din ei, asta îți jur! De nu săreau mai iute decât biciul peste Crispauza, să fiu al dracului de nu-i omoram pe toți, incai se săturau lupii și urșii din țară.

— Pat! N'auzi tu Uli sunete de tobe în depărtare?

(Va urma.)

„IANER“ cremă neunsuroasă.

Cel mai nou produs igienic pentru curățirea și înfrumusețarea pelei.

Înlătură petele galbene, bubele pricinuite de înfierbințeli, agrăbunțe și alte necurătenii de piele. Crema aceasta ziua se poate folosi mult mai cu succes.

1 teglă 1 cor.

„IANER“ pudră. E non plus ultra pudrei. Bună la baluri, saloane și de zilnic folos. care acoperă încrețiturile și e cu totul nestricăcioasă. In culorile: roză, albă și cremă. 1 cutie 1 cor.

„IANER“ săpun. 1 bucată 60 fleri.

„IANER“ pastă pentru dinți. 1 doză 1 cor.

„IANER“ apă pentru gură. Bună pentru gingiile burețoși, contra mirosului greu de gură. 1 stiolă cor. 1-60, jum. stiolă 80 fl.

„IANER“ esență pentru păr. Excelentă pentru înlăturarea mătreței și contra căderii părului. 1 stiolă, 1 cor. 30 fl.

„IANER“ pomadă pentru creșterea părului. — 1 teglă 2 coroane.

„IANER“ vâpșeală pentru păr pentru a colora în negru, brunet, ori în blond părul sur și cărunț. Nereușita colorii e eschisă. La comanda să se noteze că părul încăruntit în ce culoare să se vâpșească (negru, brunet). Un carton 4 cor.

„IANER“ apă, care face părul blond.

Pentru a vâpși în timp scurt, în băl. auriu, părul blond, roșu, chiar și brunet ori negru. 1 stiolă 4 cor.

Discretă și zilnică expediție cu poșta. — Telefon 476.

Pentru înconjurarea contrafacierilor numai „Preparatele lui Rudolf Ianer“ ieșite din farmacia sa ca valoare și se pot căpăta la

Farmacia „Maria ajutătoare“ a lui Rudolf Ianer, Temesvár, Gyárváros Fő-ut 72.

Cea mai bună și mai ieftină salamă, se poate procura dela

Adolf Rummler

fabrică de salamă

Nagyszeben - Szibiu - Hermanstadt

Schwimmschulgasse.

Un comis (calfă)

care a servit deja în bransa de băcănie și bumbăcărie, află la subsemnatul în prima Septembrie a. c. aplicare. Reflecțanții, să-și alăture pe lângă ofertele lor și atestatul ulterior unde a mai condiționat. Să cere cunoștința limbilor română, germană și maghiară. Să primește și un băiat ca **învățăcel** cu cel puțin 3 clase gimnaziale sau reale.

Nicol Dușoiu, Brașov.

Izvor ieftin de cumpărat gramofone și plăci de vânzare și cu plătit în rate

Noutăți! Au apărut noi plăci românești. Cereți preț curentul il. gratis din Marge magazin de

gramofone

al lui

TÓTH JÓZSEF

Szeged, str. Könyök 3.

Cumpăr sau dau în schimb pentru alte obiecte recipise de amanet, aur, argint zdrobit și bijuterii

Deutsch Izidor,

orologier și bijutier.

ARAD, str. Weitzer János,

(Palatul minorilor).

Magazinul de oroloage și bijuterii cel mai mare din Arad. Cea mai ieftină sursă de cumpărat. Telefon 438.

GYAPJAS LAJOS

măestru zidar diplomat

ARAD, str. Illés nr. 38.

(Casa proprie).

Primește ori-ce lucrări : în bransa aceasta. :

Face și execută planuri de zidiri pe lângă prețurile cele mai moderate.

In atențiunea celor ce se mută.

Instalații de lumină electrică împreună cu becuri, ese ută și furnisează prompt sub cele mai favorabile condiții de plătire.

Cine dorește un fonograf bun?

Să se adreseze cu toată încrederea subscrișului și va fi pe deplin satisfăcut. Cereți catalog.

Biciclete de strap și de sport poți căpăta cu prețurile cele mai moderate dela firma

KOCH DÁNIEL

intreprindere de instalare a sonerilor și telefonului precum și montarea biocletelor.

ARAD, str. Deák-Ferencz Nr. 42.

Grill Károly

lăcătuș-tehnic, mașinist. Világos. (Casa proprie.)

Primește orice comande de specialitate, d. ex.: părți trebuincioase la edificii, garduri de fier și gratii de morminte. — Cuptoare, modelul cel mai nou de cea mai bună execuție. — Cumpene, greutăți, mașini economice.

Stropitoare de vie se capătă și se reparaază cu pricepere. Cu plăcere dau planuri și proiect de spese.

Imprumuturi

cu amortizație și imprumuturi pentru funcționar, vinderea și cumpărarea de moșii și parcelarea lor o mijloceste mai avantajos:

Biroul de intermediare:

Vig Lajos

Arad, Arpád-tér Nr. 5.

∴ Telefou Nr. 671. ∴

Au sosit cele mai frumoase și mai noi ghete de vară și toamnă.

Ghetele de bărbați și dame Salamander

cu renume mondial, se capătă în culoare galbină și neagră cu 16 coroane 50 fleri exclusiv la mine.

Weinberger János

prăvălie de ghete de rangul I-lu.

Arad, piața Andrassy Nr. 20.

Comandele din provincia se execută încă în aceeași zi.

25 (11)

Primul strungar de lues român, Brașov.

Am onoare a aduce la cunoștință onor. public român că am deschis în strada Neagră Nr. 4 un atelier de

strungărie de lux și mobilă

unde se primesc spre efectuare tot felul de lucrări atingătoare în bransa aceasta precum: Jocuri de popce, Etagere rame de perdele, Fesnece pentru biserică, Picioare de masă, Stălpuri de străni etc. etc. Primește umbrele de ploaie spre reparat, Violine, tacuri de biliard etc. Comercianții primesc deslușiri. Comandele se fac solid la timp, și prețuri reduse.

Rugând sprijinul Onor public român semnez:

Cu deosebită stimă: **Ilie Sârbu**

Primul umbrelar rom. din Brașov și Ungaria.

Specialist în canal (pipe) de puțină

Prețuri foarte reduse serviciu prompt.

Nouă tipografie românească în Arad, strada Zrinyi Nr. 1a.

Tipografia „Concordia”

atelier tipografic al ziarului „ROMÂNUL” și al
foii populare a partidului, „POPORUL ROMÂN”

Anunță cu adânc respect onoratului public românesc în-
trarea sa în activitate, în serviciul cultural al neamului,
stând la dispoziția comitetului nostru național. :: ::

Provăzută cu aranjament tehnic modern, care
îi dă putința să execute lucrări alese și
o o artistice în ale tipografiei, o o

BCU Cluj / Central University Library Cluj

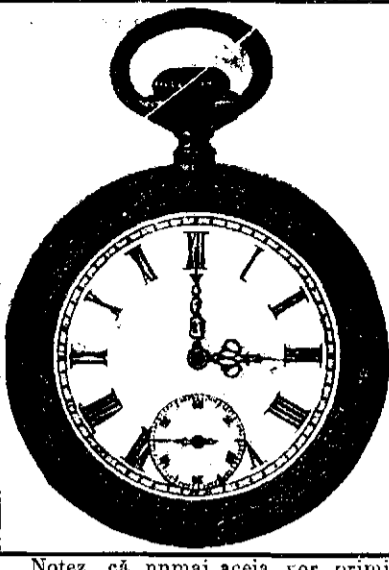
Tipografia „Concordia”

are afară de mașina mare, cu care se tipăresc
organele publicistice ale partidului nostru națio-
nal, încă două mașini, noi, apte pentru executarea
celor mai fine lucrări grafice. :: :: :: ::

Tipărituri de bancă, tot soiul de tipărituri pentru birouri
avocațiale, invitații, anunțuri și orice fel de tipăritură se
execută solid, frumos și se compută cu prețuri moderate la

Tipografia „Concordia”

Roagă onoratul public românesc pentru binevoitorul sprijin.

Cele mai bune **oroloage**
 Cele mai solide și **juvaerice**
 cele mai moderne
 atât pe **bani gata, cât și în**
rate pe lângă **chezășie de 10**
ani cu prețuri ieftine, liferează cea
 mai bună prăvălie în aceasta privință
 în întreaga Ungaria

Brauswetter János
 orologier în Szeged.

Catalog cu 2000 chipuri, se trimite gratuit.

Notez, că numai aceia vor primi catalogul gratuit, cari îl cer cu provocare la ziarul „Românul“ (ad. scriu că au citit anunțul în „Românul“). Corespondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

**Caut un candidat de avocat
 cu praxă bună.**
 Condiții foarte favorabile. Postul e a se ocupa
 în 1 sau cel târziu 15 Septembrie a. e.
Dr. ROMUL VELICIU,
 avocat în Arad.

Városmajor-Sanatorium și Hydrotherapie
 26 odăi aranjate cel mai modern.
 Supraveghiere medicală continuă (constantă).
 Birou central, stabiliment medical:
Budapesta, Bulevardul Ferencz-körút 29.
 Director-șef: **Dr. A. Cozmuța.**
 Consultațiuni dela orele 8-9 a. m. 3-5 p. m.
 Telefon 88-99.

Birou de informații!

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provincă, m'au hotărât să deschid în Budapesta un

Birou de informații și Agentură românească.

Orice informații relativ la petițiile înaintate la ministere și la alte foruri, orice informații comerciale și în general în orice cauză dau în restimp de 2-3 zile, ori-și-cui rezolvând toate chestiile în mod cel mai cinstit. Urgitez rezolvirea petițiilor. Vorbesc în persoană cu referenții cauzei și rog rezolvire favorabilă. Fac tot felul de mijlociri comerciale și comanda. Prețuri moderate, serviciu prompt, informații detaliate. La aviz aștept la gară.

L. Olariu, Budapesta, Lajos-u. 141. III/19.

Frideric Hönig turnătorie, fabrică de clopote și metal, aranjată pe motor de vapor :
Arad, str. Rákoczi Nr. 11—28. Fondat la 1840.

∴ Premiat la 1890 cu cea mai mare medalie de stat. ∴

Cu garanție pe mai mulți ani și pe lângă cele mai favorabile condiții de plătire — recomandă clopotele sale cu patentă cos. și reg. invenție proprie, cari au avantajul că față cu ori-ce alte clopote la turnarea unui și aceluiaș tare și cu sunet adânc — se face o economie de 20-30 percente la greutatea metalului. Recomandă totodată clopote de fer ce se pot învârti și postamente de fer, prin a căror întrebuintare clopotele se pot scuti de crepat chiar și cele mai mari clopote se pot trage fără să se clatine turnul. Recomandă apoi transformarea clopotelor vechi în coroașă de fer, ce se pot învârti cum și turnarea din nou a clopotelor vechi sau schimbarea lor cu clopote nouă pe lângă o suprasolvire neînsemnată.

Liste de prețuri și cu ilustrațiuni — la dorință se trimite gratis.

EUGEN NICOLA
 fabrică de mașini agricole.
(Blaj) Balázsfalva.

Aduce la cunoștința mult onoratului public românesc, că și-a reînnoit și mărit fabrica și depositul de mașini.

Fabrica e aranjată cu cele mai moderne mașini și e în stare a executa orice comanda, atât mici cât și mari.

Are în depozit tot soiul de mașini agricole și motoare.
Primește și execută instalații pentru mori.

Execută orice comanda pe lângă cea mai mare garanță și prețuri moderate, cu condițiuni de plată favorabile în rate.

Deslușiri și informațiuni se dau la cerere gratuit. — Catalog ilustrat se trimite gratuit.

!! Să spriginim pe români !!

Wällischhof

stabiliment de hydrotherapie și sanatorii aranjat conform tuturor recerințelor moderne; dietetică după sistemul lui

== dr. Lahmann; ==

(băi de aer, de soare, de aburi, de aer cald de acid carbonic, de oxygen, de radium, băi medicinale, băi electrice, gimnastică, etc.)

30 minute depărtare dela Viena în regiune romantică și sănătoasă. Indicat la toate boalele nervoase și cele ale schimbului organic rheumatism, boale de stomach și de intestine, etc.

Cure de îngrășare și slăbire.
Nu se primesc în stabiliment:
boale infecțioase și boale psihice.

Posta: **Maria-Enzersdorf bei Wien.**
 Telegrafică și telefon: ==

Wällischhof-Giesshübel bei Wien.
 Cu prospecte și detaluri stă la dispoziție direcțiunea și medicul-șef al stabilimentului:

Dr. MARIUS STURZA.